

**H “6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNUNUN 376 NCI
MADDESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR
HAKKINDA TEBLİĞ”İN SERMAYE KAYBINA İLİŞKİN
HÜKÜMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

*(EVALUATION OF THE PROVISIONS OF THE “COMMUNIQUE ON
THE PROCEDURES AND PRINCIPLES REGARDING THE
IMPLEMENTATION OF ARTICLE 376 OF THE TURKISH
COMMERCIAL CODE NUMBERED 6102”
REGARDING CAPITAL LOSS)*

Dr. Ecrin BAYDAK * **

ÖZ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 376. maddesinde “sermaye kaybı ve borca batık olma durumu” düzenlenmiştir. TTK'nın 376. maddesi kapsamında sermaye kaybı ve borca batık olma durumlarında uygulanacak usul ve esasların düzenlenmesi hakkında Ticaret Bakanlığı tarafından “Türk Ticaret Kanunu'nun 376. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ” isimli Tebliğ yayımlanmıştır. Çalışmamızda TTK'nın 376. maddesi ile bu Tebliğ'in sermaye ve kanunî yedek akçelerin karşılıksız kalmasına ilişkin düzenlemelerinin karşılaştırmalı bir incelemesi yapılmış, farklılık arz eden noktaların tespitine çalışılmıştır. Ayrıca Tebliğ'de 2020 yılında yapılan değişiklikler de bu çalışma kapsamında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Sermaye kaybı, yedek akçe, sermaye azaltımı, sermayenin tamamlanması, sermaye artırımı.*

^H Eserin Dergimize geliş tarihi: 15.08.2024. İlk hakem raporu tarihi: 25.08.2024. İkinci hakem raporu tarihi: 01.09.2024. Onaylanma Tarihi: 09.09.2024.

* Doktor, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

** Yazarın ORCID belirleyicisi: 0000-0002-4465-1142.

Esere Atıf Şekli: Ecrin Baydak, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ”in Sermaye Kaybına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, YÜHFD, C.XXI, 2024/2, s.1-39.

ABSTRACT

Article 376 of the Turkish Commercial Code No. 6102 (TCC) regulates 'loss of capital and insolvency'. Within the scope of Article 376 of the TCC, the Ministry of Trade published the Communiqué titled "Communiqué on the Procedures and Principles Regarding the Implementation of Article 376 of the Turkish Commercial Code" to regulate the procedures and principles to be applied in cases of capital loss and insolvency. In our study, a comparative analysis of Article 376 of the TCC and the provisions of this Communiqué regarding the uncovering of capital and legal reserves has been made, and it has been tried to determine the points that differ. In addition, the amendments made to the Communiqué in 2020 are also discussed within the scope of this study.

Keywords: *Capital loss, reserve fund, capital decrease, capitalisation, capital increase.*

GİRİŞ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 376. maddesinde "*sermaye kaybı ve borca batık olma durumu*" düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrası sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının *yarısının*; ikinci fıkrasında ise *üçte ikisinin* zarar sebebiyle karşılıksız kalması durumuna ilişkindir. İlgili maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen son olasılık ise şirketin *borca batık* hale gelmesidir.

TTK'nın 376. maddesi kapsamında sermaye kaybı ve borca batık olma durumlarında uygulanacak usul ve esasların düzenlenmesi hakkında Ticaret Bakanlığı tarafından "*Türk Ticaret Kanunu'nun 376. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ*"¹ isimli Tebliğ yayımlanmıştır [Tebliğ m. 1; 2]. Bu tebliğ, TTK'nın 210. maddesinin 1. fıkrası ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 446. maddesi dayanak alınarak hazırlanmıştır [Tebliğ m. 3]. 2020 yılında Tebliğ'de "*6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde*

¹ RG. 15.09.2018, 30536.

Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” ile çeşitli değişiklikler yapılmış ve ilave bazı düzenlemeler getirilmiştir².

TTK’nın 376. maddesindeki düzenlemeden bazı farklılıklar içeren Tebliğ hükümlerinin incelenmesi önem arz etmektedir. Çalışmamız da bu amaçla kaleme alınmıştır. Çalışmamızda, TTK’nın 376. maddesinin 1. ve 2. fıkralarında öngörülen sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kalmasına ilişkin düzenlemeler ile konuya ilişkin Tebliğ hükümleri karşılaştırmalı biçimde inceleme konusu yapılacaktır.

I. SERMAYE KAYBI VE KANUNİ YEDEK AKÇELERİN KARŞILIKSIZ KALMASI

A. Sermaye Kaybı ve Kanuni Yedek Akçelerin Karşılıksız Kalmasının Tanımı

Anonim şirketlerin mali bünyesindeki bozulma kural olarak, işletme zararları sonucunda özkaynakların esas sermayenin altına düşmesi ile meydana gelir³. TTK’nın 376. maddesinin kenar başlığı “*Sermayenin Kaybı, borca batık olma durumu*”dur. Kenar başlıkta sadece sermayenin kaybindan bahsedilse de birinci fıkrada sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının *en az* yarısının, ikinci fıkrada *en az* üçte ikisinin karşılıksız kalması durumu düzenlenmiştir. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (eTK) 324. maddesinde, sadece “*sermayenin karşılıksız kalması*”ndan bahsedilmekteydi. İlgili düzenlemenin birinci fıkrasında sermayenin yarısının, ikinci fıkrasında üçte ikisinin karşılıksız kalması haline ilişkin düzenlemeler getirilmişti. Böylece TTK’da, eTK’den farklı olarak sadece sermayenin karşılıksız kalmasına değil, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamında oluşan kayba sonuç bağlanmıştır⁴.

² RG. 26.12.2020, 31346.

³ Şirketin mali durumunun bozulması ile ilgili olarak ayrıntılı bilgi için bkz. **Kayar, İsmail**, Anonim Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler, Konya 1997, s. 6 vd.; **Türk, Ahmet**, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Ankara 1999, s. 9 vd.; **Çoşğun-Yıldırım, Gizem**, Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık, İstanbul 2023, s. 1 vd.; **Cebe, Sinan M.**, Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulması ve İyileştirme Önlemleri, İstanbul 2024, s. 5 vd.

⁴ Kanun koyucunun kanuni yedek akçeleri de hesaba katan bu tercihinin isabetli olup olmadığı hakkında farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre kanuni yedek akçelerin bir amacı da zararların kapatılmasıdır. Bu nedenle zararların kapatılması bakımından kanuni yedek akçelerin çözülmesine zorlayan kanunkoyucunun bu tercihi isabetlidir. **Kırca, İsmail/Şehirli Çelik, Feyzan Hayal/Manavgat, Çağlar**, Anonim Şirketler Hukuku, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, C. I, Ankara 2013, s. 576; **Türk, Ahmet**, “*Yeni YUHFD Vol. XXI No.2 (2024)*”

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının veya en az üçte ikisinin karşılıksız kalması Tebliğ'in ikinci bölümünde, 5 ilâ 11. maddeler arasında düzenlenmiştir. Anılan bölümün başlığı "Sermaye Kaybı"dır. Bölüm başlığı Sermaye Kaybı olmakla birlikte bu bölümde TTK'nın 376. maddesinin 1. ve 2. fıkrasına paralel şekilde, sadece sermayenin kaybı değil sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kalmasına ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

Kanun'da, sermaye ve kanunî yedek akçelerin kaybından ne anlaşılması gerektiği konusunda bir tanıma yer verilmemiştir. Tebliğ'in yürürlüğe giren ilk halinde de böyle bir tanım bulunmamaktadır. *Öğretide* ise çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bir tanıma göre sermaye kaybı, zararlar sonucunda özkaynakların esas (veya çıkarılmış) sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı veya daha aşağı düzeyine inmesidir⁵. Diğer bir tanıma göre ise sermaye kaybı, bilanço zararının esas sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının asgari olarak yarısı düzeyine ulaşmış olmasıdır⁶.

Tebliğ'de 2020 yılında yapılan değişiklikler ile 6. maddenin 1. fıkrasında sermaye ve kanunî yedek akçelerin kaybının tanımına yer verilmiştir.

Türk Ticaret Kanunu'nun Getirdiği Değişiklik ve Yeniliklerle Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Hukuki Sonuçları", DEÜHFD, C. 17, S. 2, 2015, s. 69; **Kayar, İsmail**, "Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları", MÜHFD-HAD, C. 18, S. 2, 2012, s. 646; Erken uyarı işlevine dikkat çekerek aynı yönde bkz. **Aksu Özkan, Raziye**, "Anonim Şirkette Sermaye Kaybının Tespit Edilmesi", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 70 (3), 2021, s. 730-731, dn. 41. Diğer bir görüşe göre, münhasıran sermayede oluşan kayıp yerine sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamında oluşan kaybın esas alınması, şirketlerin mali yapısını gerçekte olduğundan daha kötü gösterecek ve şirketlerin aleyhine sonuç doğuracaktır. Bu nedenle kanuni yedek akçelerin hesaba katılması doğru olmamıştır. **Ayoğlu, Tolga**, "TTK m. 376 F. 1 ve 2 Hükümlerine İlişkin Düşünceler", LHD, C. 15, S. 172, 2017, s. 1595 vd.; **Aydın, Alihan**, "Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığa İlişkin Düzenlenmesine (TK m. 376) Eleştirel Bir Bakış", İÜHFM, C. 70, S. 2, İstanbul 2012, s. 105.

⁵ **Türk**, s. 18; **Türk**, Sermaye Kaybı, s. 67-68; **Aksu-Özkan**, Sermaye Kaybının Tespit Edilmesi, s. 725; **Aksu-Özkan, Raziye**, "Anonim Şirkette Sermaye ve Kanuni Yedek Akçelerin Yarısının Kaybının Hukuki Sonuçları", Legal Hukuk Dergisi, C. 19, S. 220, 2021, s. 1578; **Pulaşlı, Hasan**, Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, 3. Baskı, Ankara 2018, § 38, N. 405; **Kayar** sermaye kaybını, "şirket aktifleri toplamından borçları çıkarıldıktan sonra kalan öz sermayenin, sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısından veya üçte birinden az olması gerekir" şeklinde tarif etmiştir. **Kayar**, Sermaye Kaybı, s. 646. Kayar'ın aktifler üzerinden yaptığı ve netice olarak özkaynak rakamına ulaşılmasını sağlayan bu tarifi de öğretilerde yer verilen bu tanımla aynı anlamı ifade ettiği belirtilmiştir. Bu yönde bkz. **Türk**, Sermaye Kaybı, s. 67, dn. 4.

⁶ **Manavgat [Kırca/Şehirli-Çelik]**, s. 577.

Tebliğ’de getirilen bu tanımla ilgili değerlendirmelere yer verilmeden önce *sermaye*, *kanunî yedek akçe* ve *öz kaynak* kavramları hakkında bazı açıklamalar yapılması yerinde olacaktır.

TTK’nın 376. maddesinde yer alan "sermaye" terimi ile bilançoda sermaye kalemi altında yer alan esas sermaye ve kayıtlı sermaye sisteminde çıkarılmış sermaye kastedilmiştir⁷. Bu husus madde gerekçesinde de ifade edilmiştir.

TTK’nın 376. maddesinin 1. ve 2. fıkrasına giren hallerin belirlenmesinde hesaba katılan kanunî yedek akçenin kapsamı açık bir şekilde düzenlenmemiştir. Madde gerekçesinde kanunî yedek akçe ile TTK’nın 519. maddesinde düzenlenen kanunî yedek akçelerin kastedildiği belirtilmiştir. *Öğretide*, kanunî yedek akçenin kapsamına TTK’nın 519. maddesinde düzenlenen kanunî yedek akçenin, TTK’nın 520. maddesinin 1. fıkrası uyarınca ayrılan yedek akçenin ve TTK’nın 520. maddesinin 2. fıkrasında yer verilen yeniden değerlendirme fonlarının girip girmeyeceği tartışmalıdır. Bir görüşe göre, TTK’nın 519. maddesinde düzenlenen tüm kanunî yedek akçeler ile TTK’nın 520. maddesi kapsamında, şirketin kendi paylarını iktisap etmesi halinde, iktisap edilen paylar için ödenen bedeli karşılayacak tutarda ayrılması öngörülen yedek akçeler bu kapsamda kabul edilebilecektir⁸. İkinci görüş ise TTK 519 ve 520/1’de yer alan kanuni yedek akçeleri kapsama alırken, farklı olarak TTK 520/2’de düzenlenen yeniden değerlendirme fonunu kapsam dışında bırakmıştır⁹. Türk hukuku öğretisinde savunulan bir başka görüş ise, yedek akçelerin kapsamına sadece TTK’nın 519. maddesinde düzenlenen kanunî yedek akçelerin dahil edilmesi gerektiği yönündedir¹⁰.

⁷ **Kayar**, Sermaye Kaybı, s. 646; **Türk**, s. 69; **Kaya, Mustafa İsmail**, “Ticaret Kanunu ve TTK Tasarısının Yönetim Kuruluna Anonim Ortaklığın Mali Durumunun Bozulması Halinde Yüklediği Yükümlülükler”, Kazancı Hukuk Dergisi, 2007, S. 37-38; s. 7, 11; **Aksu-Özkan**, Sermayenin Yarısının Kaybı, s. 1579.

⁸ **Türk**, Sermaye Kaybı, s. 70-71; **Ayoğlu**, s. 1595, dn. 26; **Can, Mustafa Erdem**, “Anonim Şirkette Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkinin Kaybının Hukuki Sonuçları”, ERÜHFD, C. XIII, S. 1, 2018, s. 7; **Aksu-Özkan**, Sermaye Kaybı, s. 732-733; **Çoşgun-Yıldırım**, s. 67 vd.

⁹ **Pulaşlı**, II, § 38, N. 404.

¹⁰ **Manavgat [Kırca/Şehirali-Çelik]**, s. 574; **Kayar**, Sermaye Kaybı, s. 646; **Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin**, Ortaklıklar Hukuku, C. I, 14. Bası, İstanbul 2019, N. 144d; **Soykan, İsmail Cem**, Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımı, İstanbul 2019, s. 291, dn. 394; **Karaman-Coşgun, Özlem**, “Anonim Şirketlerde Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Belirli Oranlarda Kaybı ve Borca Batıklık Hali, Alınması Gereken Önlemler, Çözüm Önerileri”, Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu, İstanbul 2020, s. 189-190; ayrıca bkz. **Toraman-Çolgar, Emek**, “TTK m. 376/2 Hükmü Kapsamında Sermaye Kaybı
YUHFD Vol. XXI No.2 (2024)

Tebliğ'in "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinde kanuni yedek akçenin, TTK'nın 519. maddesinde düzenlenen yedek akçeyi karşıladığı belirtilmiştir. Dolayısıyla Tebliğ ile de öğretilen ileri sürülen bu çoğunluk görüşün benimsendiği anlaşılmaktadır¹¹.

Özkaynak (net aktif), işletme bilançosunun aktifinde yer alan iktisadi kıymetlerin değerleri toplamından borçların düşülmesi ile bulunan meblağı ifade etmektedir. Farklı mevzuatlarda özvarlık, özkaynak ve özsermaye terimleri de kullanılmaktadır. Vergi Usul Kanununun 192. maddesinde, "*Aktif toplamı ile borçlar arasındaki fark müteşebbisin işletmeye mevzu varlığını (öz sermayeyi) teşkil eder.*" düzenlemesine yer verilmiştir. TTK'da ise hem özkaynak hem de özvarlık teriminin kullanıldığı görülmektedir¹². İnceleme konumuz olan Tebliğ'de özvarlık teriminin kullanımı tercih edilmiştir. Farklı mevzuatlardaki bu üç terimin aynı anlamda kullanıldığı belirtilmelidir. Özkaynak, muhasebe hukukuna ilişkin bir kavramdır. Özkaynaklar, meydana gelen zararların telafisiyle, alacaklıların haklarını karşılayacak miktarda malvarlığı değerinin şirkette bulunması amacına hizmet etmektedir¹³.

Hali hazırda uygulamada sermayedeki kayıp oranının, özkaynaklar ile sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı karşılaştırılarak hesaplandığı bilinmektedir. Buna karşılık Tebliğ'in 6. maddesinin 1. fıkrasında, "*Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalması durumu zararın, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısına eşit veya bu tutardan çok ve üçte ikisinden az olmasıdır.*" tanımına yer verilmiştir. *Çonkar*, Bakanlığın bu düzenleme ile sermaye kaybının tespiti bakımından hâlihazırda öğretilen ileri sürülen tanımlardan birini tercih ettiğini ve hesaplama açısından bir farklılık oluşturmayacağını ifade etmiştir¹⁴. Her ne

Olan Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı Yapılması", Ticaret Hukukunda Genç Yaklaşımlar (Ed. Emek Toraman Çolgar/Abdurrahman Kayıklık), Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No. 10 (15 Ekim 2020), İstanbul 2021, s. 9.

¹¹ Sermaye kaybının tespitinde sadece genel kanunî yedek akçenin esas alınmasına ilişkin düzenlemenin Kanun yerine Tebliğ ile düzenlenmesinin normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil ettiği yönünde bkz. **Aksu-Özkan**, Sermaye Kaybının Tespit Edilmesi, s. 733.

¹² TTK'nın 73. ve 74. maddelerinde özkaynak, TTK'nın 139. maddesinde özvarlık terimi kullanılmıştır.

¹³ **Türk**, s. 26.

¹⁴ Konuyla ilgili ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Çonkar, Halil M.**, "*TTK 376 Tebliğinde 2020 Yılında Yapılan Değişikliklerin Getirdikleri*", Ord. Prof. Dr. Şevket Memedali Bilgişin'in Anısına Armağan, s. 192 vd. Tebliğ'deki bu değişiklik bakımından sermaye kaybı hesabında bir değişiklik olup olmadığı sorusu Tebliğ'i hazırlayan Bakanlık yetkililerine de yönelmiştir. Bu soruya cevap olarak getirilen düzenleme ile hesaplama konusunda bir değişiklik

YÜHFD Cilt: XXI Sayı:2 (2024)

kadar hesaplamada bir farklılık getirmeyeceği ifade edilmişse de kanaatimizce Tebliğ’deki bu düzenleme tarzı isabetli olmamıştır. Tebliğ ile benimsenen tanımda özkaynak yerine zarar kavramı kullanılmıştır. Bahsi geçen “zarar” kavramının kapsamı belirsiz olup bu nedenle zararın tespiti sorunlara yol açabilecektir¹⁵. Halbuki sermaye ve kanunî yedek akçeler toplamının özkaynaklar ile karşılaştırılarak yapılan hesaplamanın son derece kolay uygulanabilir bir yöntem olduğu belirtilmektedir¹⁶.

Kaldı ki, Bakanlık 2020 yılında yapılan değişiklikler ile Tebliğ’in 8/1, 10/1-(a), 10/1-(b) maddelerinde, “*sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özvarlık içerisinde korunması*” şartı getirmiştir. Bu düzenlemenin Kanun’a aykırı olduğuna işaret etmekle birlikte, esasen kaybın tespitinde sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının özkaynak ile karşılaştırılması yönteminin uygulandığını teyit eder nitelikte olduğu da söylenebilecektir. Dolayısıyla Tebliğ’de yer verilen tanım, bu düzenlemelerle çelişki oluşturabilecektir.

Netice olarak Tebliğ ile getirilen tanımın kaldırılması ya da bu konuda Tebliğ’in ilk halinde olduğu gibi herhangi bir düzenlemeye yer verilmemesi gerektiği kanaatindeyiz. *Öğretide Aksu-Özkan* Tebliğ’in 6. maddesinin 1. fıkrasının Kanun’a aykırı olduğunu, TTK’nın 376. maddesinin 1. fıkrası bakımından Tebliğ hükmünün “*Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalması durumu özkaynağın, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısına eşit veya bu tutardan çok ve üçte ikisinden az olmasıdır*” şeklinde değiştirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür¹⁷. Yer verdiğimiz açıklamalar ışığında, önerilen bu tanımın mevcut düzenlemeden daha isabetli olduğu düşüncesindeyiz.

getirilmediğini, kaybın hesaplanmasında özkaynak ile sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının karşılaştırılmasının %99,9 ihtimalde yol gösterici olduğu belirtilmiştir. Buna karşılık % 0,01 ihtimalde hesaplamalarda eksi bakiyenin aslında zarar olmayan bir kalem olabileceği ifade edilmiştir. Bu sebeple tüm kalemlerin hesabını yapıp, bunun üzerinden sermaye ve kanuni yedek akçeleri kıyaslanmanın daha makul olacağı beyan edilmiştir. **TTK m. 376 Hakkında İstişare Toplantısı Raporu**, s. 25-26.

¹⁵ Bu soruna işaret eden bkz. **Çonkar**, s. 195 vd.

¹⁶ **Çonkar**, s. 195.

¹⁷ **Aksu-Özkan**, Sermayenin Yarısının Kaybı, 1583-1584.

B. Sermaye Kaybı ve Kanuni Yedek Akçelerin Karşılıksız Kaldığının Tespiti

TTK'nın 376. maddesinin 1. ve 2. fıkraları bakımından sermaye kaybının tespitinin *son yıllık bilanço* üzerinden yapılacağı düzenlenmiştir. Son yıllık bilanço, şirketin yıllık ticari faaliyetinin sonucunu ortaya koymak ve olağan genel kurula sunulmak üzere yıl sonunda hazırlanmaktadır.

Madde metninde “son yıllık bilanço” ifadesi kullanılmasına karşın, TTK'nın 376. maddesinin 1. fıkrasının gerekçesinde, “*Birinci fıkraya göre durum son yıllık bilançoya göre belirlenir. Söz konusu açık, bir ara bilançodan anlaşılmış veya 378 inci maddeye göre çalışan komitenin vereceği raporlarda belirtilmişse, yönetim kurulu son yıllık bilançoju beklememelidir. Kaybın varlığı, birinci fıkranın işlemesi için yeterlidir.*” ifadelerine yer verilmiştir. Görüleceği üzere gerekçede, sermaye kaybı ve kanuni yedek akçelerin karşılıksız kaldığının ara bilançodan veya riskin erken saptanması komitesinin verdiği rapordan tespit edilmesi halinde, son yıllık bilançonun beklenmesine gerek bulunmadığı belirtilmiştir.

Kanun metni ile madde gerekçesi arasındaki fark, sermaye kaybı ve kanuni yedek akçelerin karşılıksız kaldığının mutlaka son yıllık bilançodan tespit edilmesinin zorunlu olup olmadığı hakkında öğretide çeşitli görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Birinci görüşe göre, TTK'nın 376. maddesinin 1. ve 2. fıkrasında öngörülen sonuçların doğması için sermaye kaybının mutlaka son yıllık bilançodan tespit edilmesi gerekmektedir¹⁸. Bu görüşü savunanlar, yönetim kurulunun bilanço yılı içindeki sermaye kayıplarını TTK 376/1 ve TTK 376/2'de belirlenen oranların altına indirebilecek önlemleri almasının mümkün olduğunu kabul etmektedirler. Bununla birlikte, ara bilançonun genel kurul kararına bağlanmadığını, şayet sermaye kaybı yıllık bilançoja yansırsa artık önlemlerin alınmasının zorunlu hale geleceğini ifade etmişlerdir.

İkinci görüş ise TTK'nın 376. maddesinin 1. ve 2. fıkraları bakımından konuyu ayrı değerlendirmektedir. Bu görüşe göre, TTK'nın 376. maddesinin 1. fıkrası bakımından, sermaye ve kanuni yedek akçelerin karşılıksız kaldığının bir ara bilançodan tespit edilmesi halinde de hükmün uygulama alanı bulacağı kabul edilmektedir. Buna karşılık TTK'nın 376. maddesinin 2. fıkrası bakımından öngörülen sonuçların doğması için ise sermaye ve kanuni

¹⁸ Manavgat [Kırca/Şehirali Çelik], s. 574-576; Can, s. 9-10; Cebe, s. 192.

yedek akçelerin karşılıksız kaldığının mutlaka son yıllık bilançodan tespiti gerektiği ifade edilmiştir¹⁹.

Öğretide baskın ve bizim de iştirak ettiğimiz görüş, madde gerekçesinden hareketle sermaye ve kanuni yedek akçelerin karşılıksız kaldığını işaret eden bir ara bilançonun da yönetim kurulunun Kanun’un 376. maddesinin 1. ve 2. fıkrasındaki görevlerini yerine getirmesi için yeterli olduğu yönündedir²⁰. Bu görüşü savunanlardan bir kısmı ara bilançonun, yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bir ara bilanço olması gerektiğini belirtmiştir²¹. Diğer bir kısmı ise böyle bir mecburiyet bulunmadığını, sermaye kaybının yıllık bilanço dışında bir ara bilanço veya muhasebe kayıtlarından tespit edilmesi halinde de hükmün uygulanacağını ileri sürmüştür²².

¹⁹ **Ayoğlu**, s. 1589-1590. Sermayenin 2/3’lük bölümünün karşılıksız kaldığının tespiti için, *son yıllık bilançonun* esas alınması öngörüldüğünden, herhangi bir *ara bilançoda* anılan oranda sermayenin karşılıksız çıktığının öğrenilmesi halinde, sermayenin korunması ilkesi ve TTK 376/2 gereğince kalan sermayeyle yetinme veya sermayenin tamamlanması kararı almak gerekmekte ise de bu iki halden birinin ilk genel kurulda ikmal edilmemesinin şirketin infisahına sebep olmayacağı yönünde bkz. **Kaderoğlu, Murat**, Anonim Şirketlerin İnfisahı, İstanbul 2017, s. 154-155. **Aksu-Özkan** ise, lafzi yorum ve finansal raporlama mantığının sermaye kaybının ara bilançodan tespit edilemeyeceğini, buna karşılık hükmün amacı esas alındığında ara bilançodan sermaye kaybının tespit edilebileceği sonucuna varılacağını belirtmiştir. Ancak bu durum TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasına giren durumlar bakımından sorunlara neden olabilecektir. Zira bu halde öngörülen kararların alınmaması durumunda şirketin infisahı sonucu bağlanmıştır. Yazar iki çözüm önermiştir. Birincisi TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasının Kanun’dan çıkartılmasıdır. Bu çözümün tercih edilmemesi halinde ikinci çözüm ise, TTK’nın 376. maddesinin 1. fıkrasına tespit ara bilanço ile yapılabileceğine dair ekleme yapılmasıdır. **Aksu-Özkan**, Sermaye Kaybının Tespit Edilmesi, s. 745-747. TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasının Kanun’dan çıkarılması konusunda ayrıca bkz. **Aydın**, s. 109; **Ayoğlu**, s. 1592 vd.; **Çoşgun-Yıldırım**, s. 185 vd.

²⁰ **Pulaşlı**, II, § 38, N. 408-410; **Türk**, Sermaye Kaybı, s. 79; **Kayar**, Sermaye Kaybı, s. 647; **Kaya**, s. 12-13; **Çoşgun-Yıldırım**, s. 89 vd. eTK döneminde de yıllık bilanço esaslarına göre düzenlenen ara bilançonun sermaye kaybını göstermesi halinde son bilançonun beklenmesine gerek olmadan yönetim kurulunun yükümlülüklerini yerine getirmesi gerektiği savunulmaktaydı. **Arslanlı, Halil**, Anonim Şirketler, Umumi Hükümler, C. I, 3. Bası, İstanbul 1960, s. 96; **Domaniç, Hayri**, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. II, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, İstanbul 1988, s. 538; **Tekinalp, Ünal**, “*Sermayenin Yarısının Karşılıksız Kalması Halinde Yönetim Kurulunun ve Denetçilerin Görevi*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. 2, S. 2, 1955, s. 281.

²¹ **Tekinalp**, s. 281; **Pulaşlı**, II, § 38, N. 410; **Çoşgun-Yıldırım**, s. 90-91.

²² **Kayar**, s. 114-115; **Kayar**, Sermaye Kaybı, s. 647.

Tıpkı kanun metninde olduğu gibi, Tebliğ'in 5. maddesinde de sermaye kaybı ve kanuni yedek akçelerin karşılıksız kaldığının *son yıllık bilançodan* tespit edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Kanun metni ile Tebliğ metni arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Tebliğ'de Kanun metniyle çelişen gerekçesi veya öğretilerdeki bu tartışmalardan hareketle bir düzenleme yapılması yoluna gidilmemiştir.

Tebliğ'in "Ortak ve Son Hükümler" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan 13. maddesinde, sermaye kaybı veya borca batık olma durumunda Kanun'un 88. maddesine göre hazırlanacak finansal tabloların esas alınacağı düzenlenmiştir. Finansal tabloların düzenlenmesinde ihtiyari olarak Türkiye Muhasebe Standartlarının uygulanmasının tercih edilmesi halinde ise, sermaye kaybının ve borca batık olma durumunun bu şekilde hazırlanan finansal tablolar üzerinden değerlendirileceği belirtilmiştir.

II. SERMAYE İLE KANUNİ YEDEK AKÇELER TOPLAMININ EN AZ YARISININ KARŞILIKSIZ KALMASI

A. Genel Olarak

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının karşılıksız kalması durumu TTK'nın 376. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenmiştir. Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalması hâlinde yönetim kuruluna, genel kurulu hemen toplantıya çağırma ve uygun gördüğü iyileştirici önlemleri genel kurula sunma yükümlülükleri yüklenmiştir [TTK 376/1].

Tebliğ'in 5. ve 6. maddelerinde, sermaye ile kanuni yedek akçelerin toplamının yarısının karşılıksız kalmasına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Tebliğ'in ilk halinde 6. maddenin kenar başlığı "*Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalması halinde genel kurul*" şeklindeydi. 2020 yılında maddenin kenar başlığı, "*Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde genel kurul*" şeklinde değiştirilmiştir. Öncekinden farklı olarak "zarar sebebiyle" ifadesi eklenmiştir²³.

²³ Kaderoğlu, sermayenin zarar dışında bir etken sebebiyle karşılıksız kalması olanaklı olmadığından, TTK'nın 376. maddesindeki "zarar" ibaresinin fazla ve hatta yanlış yorumlara yol açma tehlikesi sebebiyle hatalı olduğunu ileri sürmektedir. Kaderoğlu, s. 151.

Tebliğ ile konuya ilişkin getirilen düzenlemeler ve bunların Kanun’a uygun olup olmadığı sorunu aşağıda inceleme konusu yapılacaktır.

B. Genel Kurul Toplantısına Çağrı Zorunluluğu ve Gündeme Bağlılık

Tebliğ’in 5. ve 6. maddelerinde sermaye ve kanuni yedek akçelerin yarısının karşılıksız kalması halinde genel kurul toplantısına çağrı zorunluluğu ve bu genel kurulun gündeminin belirlenmesine ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

1. Genel Kurul Toplantısına Çağrı Zorunluluğu

TTK’nın 376. maddesinin 1. fıkrasına göre, son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar²⁴.

Genel kurulun toplantıya çağrılması bakımından Tebliğ’in 5. maddesinin 1. fıkrasında da benzer bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre, son yıllık bilançodan sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının ya da üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa yönetim organının, genel kurulu hemen toplantıya çağıracağı belirtilmiştir.

Gerek TTK’nın 376. maddesinin 1. fıkrası gerekse Tebliğ’in 5. maddesinin 1. fıkrası uyarınca genel kurulun hemen toplantıya çağrılması öngörüldüğünden, yönetim kurulunun kural olarak olağan genel kurul toplantısını beklemeden olağanüstü toplantıya çağırması gerekir²⁵. Durum son bilançodan tespit edilmişse, sermaye kaybının ve önerilen iyileştirici önlemlerin olağan genel kurul gündemine alınabileceği belirtilebilir²⁶. Bilindiği üzere, TTK’nın 409. maddesinin 1. fıkrasına göre, olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır. Yönetim kurulu üyelerinin “hemen” toplantı çağrısı yapması gerektiği düzenlenmiş olduğundan, yönetim kurulunun üç aylık azami süre içinde somut durumun özelliklerine göre makul sayılabilecek şekilde ve sürede harekete geçmesi

²⁴ 6762 sayılı Ticaret Kanunu’nun 324. maddesinde sermayenin yarısının karşılıksız kaldığını tespit eden yönetim kurulunun derhal toplanarak bunu genel kurula bildirmesinin zorunlu olduğu düzenlenmişti. Bu düzenleme mehz Kanun’dan farklı olarak yönetim kuruluna da bu konuda bir toplantı yapma yükümlülüğü yüklemesi sebebiyle öğretilde eleştirilmekteydi. Bu konuda ayrıntılı olarak bkz. **Türk**, s. 130 vd.

²⁵ **Türk**, Değişiklik ve Yenilikler, s. 83; **Kayar**, Bildirim, s. 235; **Çoşğun-Yıldırım**, s. 146

²⁶ **Türk**, Sermaye Kaybı, s. 83; **Kayar**, Bildirim, s. 235; **Çoşğun-Yıldırım**, s. 147.

gerekmektedir²⁷. Öte yandan, öğretide ileri sürülen görüşten hareketle, karşılıksız kalmanın son yıllık bilançodan değil de yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bir ara bilançodan tespit edilebileceği kabul edildiğinde, genel kurulun bu konuyu görüşmek üzere olağanüstü toplantıya çağırılması da mümkün olabilecektir²⁸.

2. Gündeme Bağlılık

TTK'nın 376. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, yönetim kurulu tarafından çağırılacak genel kurul toplantısının gündemine ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Gündeme bağlılık ilkesinin Kanun'da açıkça öngörülen istisnaları arasında yer almadığından, genel kurul gündemine sermaye ile kanuni yedek akçelerin karşılıksız kaldığının eklenmesi gerektiği kabul edilmektedir. Ayrıca olağan genel kurul toplantı gündeminde bilançonun görüşülmesi ve karara bağlanmasının yer alacak olmasının bu zorunluluktan kaçınılabilmesini mümkün kılmadığı da belirtilmiştir²⁹.

Yönetim kurulunun, karara bağlanmasını istediği iyileştirici önlemleri de genel kurulun gündemine eklemesinin gerekli olup olmadığı tartışmalıdır. eTK döneminde bir görüş, yönetim kurulunun mali durumun iyileştirilmesine yönelik tedbirleri genel kurul gündemine koymasının zorunlu olmadığını ileri sürmekteydi³⁰. Aksi görüş ise, yönetim kurulunun genel kurul gündemine iyileştirici tedbirleri de koyması gerektiği yönündeydi³¹. Öğretide *Türk*, iyileştirme tedbirinin genel kurul kararı alınması gereken bir tedbir olması halinde gündeme madde konulması gerektiğini, buna karşılık genel kurulun kararına bağlı olmaksızın uygulanabilecek bir iyileştirme tedbiri olması halinde madde konulmasına gerek olmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte, olması gereken hukuk bakımından yönetim kurulunun yükümlülüğünün kapsamını açıklığa kavuşturacak şekilde bir değişiklik yapılmasının isabetli olacağını işaret etmiştir³².

²⁷ Yönetim kurulunun uygun gördüğü iyileştirici önlemleri de sunacağından, ayrıntılı analiz yapması ve rapor hazırlanması için makul bir süre tanınmasının gerekli olduğu yönünde bkz. **Türk**, Sermaye Kaybı, s. 83; **Kayar**, Bildirim, s. 235.

²⁸ **Türk**, s. 114; **Tekinalp**, s. 281; **Kayar**, s. 113; **Çoşğun-Yıldırım**, s. 146

²⁹ 6762 sayılı Kanun'un 324. maddesinin 1. fıkrası bakımından aynı yönde bkz. **Türk**, s. 135; **Türk**, Sermaye Kaybı, s. 89.

³⁰ **Arslanlı**, s. 96.

³¹ **Tekinalp**, s. 282.

³² **Türk**, s. 137-139.

eTK'nın 324. maddesinden farklı olarak TTK 376/1'de yönetim kurulunun uygun gördüğü iyileştirici önlemleri de genel kurula sunacağı düzenlenmiştir. Kanaatimizce TTK 376/1 kapsamındaki şirketin yönetim kurulunun genel kurulda karara bağlanmasını istediği iyileştirici önlemleri de gündeme koyması gerekmektedir³³.

Konu ile ilgili Tebliğ'de bir düzenleme getirilmiştir. Tebliğ'in 5. maddesinin 1. fıkrasında, “Genel kurulun gündem maddeleri arasında, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kaldığı belirtilir” denilmekle, kural olarak toplantı gündeminde bu hususa yer verilmesinin gerekli olduğu düzenlenmiştir. Ancak Tebliğ'in 5. maddesinin 1. fıkrasında iyileştirici önlemlerin gündemde yer alması gerektiğine dair bir düzenleme getirilmemiş, sadece sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kaldığının gündemde yer alması gerektiği belirtilmiştir. Bu yönüyle Tebliğ'in 5. maddesinin 1. fıkrası eleştiriye açıktır.

Tebliğ'in 5. maddesinin 2. fıkrasında sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kalmasının gündeme bağlılığın istisnası olduğu düzenlenmiştir. Tebliğ'in 5. maddesinin 2. fıkrasında, “sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının ya da üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı durumlarda farklı bir gündem ile toplantıya çağrılmış olsa dahi bu husus genel kurulda görüşülür.” düzenlemesine yer verilmiştir. TTK'nın 413. maddesinin 2. fıkrasına göre, gündemde bulunmayan konular hakkında genel kurulda müzakere edilemez ve karar alınamaz. Kural bu olmakla birlikte, kanunî istisnalar saklı tutulmuştur. Buna dayalı olarak da Kanun'da gündeme bağlılık kuralının bazı istisnalarına yer verilmiştir³⁴. Açıkça düzenlenen bu haller dışında, gündemde yer almayan konular hakkında karar alınması mümkün olmayacaktır. Nitekim Kanun'da sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalmasının görüşülmesi, gündeme bağlılığın bir istisnası olarak düzenlenmemiştir. Bu yönüyle Tebliğ hükmü Kanun'a aykırı niteliktedir. Esasen Tebliğ'in 5. maddesinin 2. fıkrasıyla getirilen, sermaye ile kanuni yedek akçelerin en az yarısının ya da üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde gündemde var olmasa bile bu hususun genel kurulda görüşülmesine ilişkin bu istisnai düzenlemenin isabetli olduğunu düşünmekteyiz. Ancak gündeme bağlılık ilkesine istisna oluşturan bir düzenlemenin Kanun ile getirilmesi gerekmektedir. Bir başka

³³ Aynı yönde bkz. **Karaman-Coşgun**, s. 198; **Aksu-Özkan**, Sermayenin Yarısının Kaybı, 1588; **Coşgun-Yıldırım**, s. 152.

³⁴ Gündeme bağlılık kuralı ve istisnaları hakkında ayrıntılı olarak bkz. **Bahtiyar, Mehmet**, Ortaklıklar Hukuku, 17. Bası, İstanbul 2024, s. 140-141.

ifadeyle, normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil etmekte olduğundan böyle bir düzenlemenin Tebliğ ile getirilmesinin isabetli bir tercih olarak değerlendirilemeyeceği kanaatindeyiz³⁵.

C. İyileştirici Önlemler

1. Genel Kurulda Alınabilecek İyileştirici Önlemler

TTK'nın 376. maddesinin 1. fıkrasında sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması durumunda yönetim kurulunun iyileştirici önlemleri sunmasının gerekli olduğu düzenlenmiştir. TTK'nın 376. maddesinin 1. fıkrasında, yönetim kurulunun genel kurulda "uygun gördüğü" iyileştirici önlemleri sunacağı belirtilmiş; ancak, bu önlemlerin neler olduğu düzenlenmemiştir. Madde gerekçesinde, *sermaye artırımını, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi vs.* gibi önlemler olabileceği belirtilmiştir.

Tebliğin 6. maddesinin 3. fıkrasında da genel kurula sunulabilecek bu iyileştirici önlemler örnek verme yöntemiyle sayılmıştır. Bunlar, *sermayenin tamamlanması, sermaye artırımını, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerinin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi* gibi iyileştirici önlemlerdir³⁶. Gerekçede sayılanların yanında Tebliğ'in 6. maddesinin 3. fıkrasında iyileştirici önlemler arasında sermayenin tamamlanmasına da yer verildiği görülmektedir. Bununla birlikte, birleşme [TTK 139] de iyileştirici bir önlem olarak kabul edilebilecektir. Nitekim Tebliğ'in 14. maddesinde de ortak bir hüküm olarak,

³⁵ Aynı yönde bkz. **Soykan**, s. 340-341; **Aksu-Özkan**, Sermayenin Yarısının Kaybı, 1588-1589; **Karaman-Coşgun**, s. 197-198. Tebliğ'in 5. maddesinin 2. fıkrasının Kanun'un 376. maddesinin 1. fıkrasının düzenleme anlayışına uygun şekilde, gündeme bağlılık ilkesine istisna getirdiği yönünde bkz. **Özkorkut, Korkut**, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun (TTK) 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" *Hakkında Düşünceler*", Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, İstanbul 2019, s. 977-978; **Kayar**, Bildirim, s. 231; **Çamoğlu [Poroy/Tekinalp]**, I, N. 695a.

³⁶ İyileştirme tedbirleri, organizasyona ilişkin iyileştirme tedbirleri ve mali nitelikteki iyileştirme tedbirleri olarak iki başlık altında incelenmektedir. Ayrıntılı olarak bkz. **Türk**, s. 63 vd.

sermaye kaybı veya borca batık olma durumunda şirketlerin birleşmesine ilişkin esaslara yer verilmiştir³⁷.

2. İyileştirici Önlemlerin Genel Kurula Sunulmasının Şekli

TTK'nın 376. maddesinin 1. fıkrasında, yönetim kurulu üyelerinin genel kurulu toplantıya çağırarak ve iyileştirici önlemleri genel kurula sunmakla yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Bu hâlde genel kurulu toplantıya çağırma ve iyileştirici önlemleri sunma yükümlülüğünün getirilmesinin amacı, pay sahiplerinin mali durumdaki bozulmadan haberdar olmasını sağlamaktır. eTK'nın 324. maddesinin 1. fıkrasında ise yönetim kurulu üyelerinin gerekli önlemleri genel kurula sunmasına ilişkin bir düzenleme yer almamaktaydı. Buna ilişkin iyileştirici önlemleri sunmak bakımından TTK'nın 376. maddesinin 1. fıkrasında yönetim kurulu üyelerine yüklenen sorumluluğun isabetli olduğu ileri sürülmüştür³⁸.

Yönetim kurulunun iyileştirici önlemleri genel kurula sunmasının şekli ile alakalı olarak Tebliğ'in 6. maddesinin 2. fıkrasında, “*Yönetim organı, son bilançoğu genel kurula sunarak şirketin finansal yönden bulunduğu durumu bütün açıklığıyla ve her ortağın anlayabileceği şekilde anlatır. Bu hususta genel kurula rapor da sunulabilir.*” ifadelerine yer verilmiştir. Bu hükümden anlaşıldığı üzere Yönetim Kurulu sadece bilançoğu genel kurula sunmakla yetinmeyecek, her pay sahibinin şirketin mevcut durumunu anlayabileceği şekilde açıklama yapması gerekecektir. Yönetim kurulu şirketin gelecekteki durumunu, imkânlarını ve risklerini de ortaya koyacaktır³⁹. Yönetim Kurulunca yapılacak açıklamanın, mali konularda pay sahiplerinin yönetim kurulu üyeleri kadar bilgili olamayacağı kabulünden hareketle yapılması son derece önemlidir⁴⁰.

³⁷ Öğretide de yönetim kurulunun birleşmeyi genel kurula önlem olarak sunabileceği belirtilmiştir. **Türk**, Sermaye Kaybı, s. 100; **Manavgat [Kırca/Şehirli Çelik]**, s. 580.

³⁸ **Aydın**, s. 103.

³⁹ **Türk**, s. 142.

⁴⁰ Öğretide pay sahiplerinin bilgi düzeyinin orta düzeyde bir aile reisinden beklenebilecek bilgi düzeyi olduğu belirtilmiştir. **Türk**, s. 140 ve orada dn. 208'de anılan yazarlar.

3. Alınabilecek Kararlar

Yönetim kurulunun tek bir önlemi değil, birden fazla önlemi alternatifli ve karşılaştırmalı olarak aynı genel kurula sunması ve açıklaması gerekmektedir. Yönetim kurulunun sunduğu bu çözümler birer öneri niteliğindedir.

Tebliğ'in 6. maddesinin 4. fıkrasında belirtildiği üzere genel kurul, sunulan iyileştirici önlemleri aynen kabul edebileceği gibi değiştirerek de kabul edebilir ya da sunulan önlemler dışında başka bir önlemin uygulanmasına karar verebilir. Genel kurulun hiçbir iyileştirici önleme karar vermemesi de mümkündür⁴¹.

III. SERMAYE İLE KANUNİ YEDEK AKÇELER TOPLAMININ ÜÇTE İKİSİNİN KARŞILIKSIZ KALMASI

A. Genel Açıklamalar

TTK'nın 376. maddesinin 2. fıkrasında, “*Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer.*” düzenlemesine yer verilmiştir.

Tebliğ'in 7. maddesinin ilk fıkrasında değişiklikten önce, “*Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde...*” ifadesine yer verilmişti. 2020 yılında yapılan değişiklikler ile Tebliğ'in 7. maddesinin ilk fıkrası, “*Zararın, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisine eşit veya bu tutardan çok olması halinde...*” şeklini almıştır. Bu değişikliğin tıpkı 6. maddedeki sermaye kaybı tanımında olduğu gibi öğretilerdeki tanımlardan birinin tercih edilmesinden ibaret olduğu ve sermaye kaybının hesaplanması konusunda bir yenilik getirmediği belirtilmiştir⁴².

⁴¹ Genel kurul bu toplantıda bir karar almasa bile, toplantıda yapılan görüşmeler büyük önem taşır. Özellikle yönetim kurulu genel kurulun eğilimini öğrenmiş olur. Yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve azli genel kurulun devredilemez yetkileri arasında yer aldığından, bu görüşmelerde tartışılan hususların dikkate alınması gerekmektedir. Bu konuda bkz. **Türk**, s. 141-142.

⁴² **Çonkar**, s. 199-200.

B. Genel Kurul Toplantısına Çağrı Zorunluluğu ve Gündeme Bağlılık

Tebliğ’in 5. ve 6. maddelerinde sermaye ve kanuni yedek akçelerin en az üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde genel kurul toplantısına çağrı zorunluluğu ve bu genel kurulun gündeminin belirlenmesine ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

1. Genel Kurul Toplantısına Çağrı Zorunluluğu

TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasına göre, son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığının anlaşılması halinde genel kurulun *derhâl* toplantıya çağrılacağı belirtilmiştir. Genel kurulun toplantıya çağrılması bakımından Tebliğ’in 5. maddesinin 1. fıkrasında da benzer bir düzenleme getirilmiştir. Tebliğ’in 5. maddesinin 1. fıkrasında da son yıllık bilançodan sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının ya da üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa yönetim organının, genel kurulu *hemen* toplantıya çağıracağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla iki düzenlemenin birbirine paralel olduğu görülmektedir.

Gerek TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrası gerekse Tebliğ’in 5. maddesinin 1. fıkrası uyarınca genel kurulun hemen toplantıya çağrılması öngörüldüğünden, yönetim kurulunun kural olarak olağan genel kurul toplantısını beklemeden olağanüstü toplantıya çağırması gerekir. Durum son bilançodan tespit edilmişse, sermaye kaybının ve alınması önerilen iyileştirici önlemlerin olağan genel kurul gündemine alınabileceği belirtilebilir. Yönetim kurulu üyelerinin hemen toplantı çağrısı yapması gerektiği düzenlenmiş olduğundan, yönetim kurulu üç aylık azami süre içinde somut durumun özelliklerine göre makul sayılabilecek şekilde ve sürede harekete geçmesi gerekmektedir. Öte yandan, öğretilerde ileri sürülen görüşten hareketle, karşılıksız kalmanın son yıllık bilançodan değil de yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bir ara bilançodan tespit edilebileceği kabul edildiğinde, genel kurulun bu konuyu görüşmek üzere olağanüstü toplantıya çağrılması da mümkün olabilecektir⁴³.

⁴³ Türk, s. 114; Tekinalp, s. 281; Kayar, s. 113.

2. Gündeme Bağlılık

TTK'nın 376. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, yönetim kurulu tarafından çağırılacak genel kurul toplantısının gündemine ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Tıpkı 376. maddenin 1. fıkrası bakımından olduğu gibi 2. fıkrası bakımından da gündeme bağlılık ilkesine istisna oluşturan bir düzenlemeye Kanun'da yer verilmemiştir. Dolayısıyla gündeme bağlılık ilkesi gereğince konunun mutlaka gündemde yer alması gerekmektedir.

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde genel kurulun gündeminde yer alması gereken hususların kapsamı *öğretide* tartışmalıdır. Bir görüşe göre, toplantının gündemi doğrudan kanun tarafından belirlendiğinden genel kurulun seçimlik kararlardan birini alması için gündeme böyle bir madde koyulmasına gerek olmayıp sadece toplanan genel kurula durumun bildirilmesi yeterli olacaktır⁴⁴. Diğer görüşe göre, yönetim kurulu toplantı gündemine kanunda öngörülen alternatiflerden ikisini de koymak zorundadır⁴⁵. Kanaatimizce de Kanun'da bu durumda gündeme bağlılığın istisnası olduğuna dair bir açıklık bulunmadığından, yönetim kurulunun genel kurula durumu bildirmesinin yanında, alınabilecek kararlara gündemde yer vermesi gerekir⁴⁶.

Yukarıda sermaye ve kanuni yedek akçelerin yarısının karşılıksız kalmasına ilişkin açıklamalarımızda da değindiğimiz üzere, Tebliğ'in 5. maddesinin 2. fıkrasında, gündeme bağlılık ilkesine istisna oluşturan bir düzenlemeye yer verilmiştir. Tebliğ'in 5. maddesinin 2. fıkrasında sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kalmasının gündeme bağlılığın istisnası olduğu düzenlenmiştir. Tebliğ'in 5. maddesinin 2. fıkrasında, "*sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının ya da üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı durumlarda farklı bir gündem ile toplantıya çağırılmış olsa dahi bu husus genel kurulda görüşülür.*" düzenlemesine yer verilmiştir. Kanun'da sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisinin karşılıksız kalmasının görüşülmesi, gündeme

⁴⁴ Kayar, s. 157.

⁴⁵ eTK döneminde bkz. Arslanlı, s. 97; Öçal, Akar, "Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Sorunlar", Ankara Ticaret Odası Dergisi, 1965, C. I, S. 6, s. 15; Türk, s. 155. TTK döneminde aynı yönde bkz. Türk, Sermaye Kaybı, s. 95; Cebe, s. 226.

⁴⁶ Aksi takdirde genel kurulun yeniden toplantıya çağırılması gerektiği, gecikmeden ötürü zararın doğması halinde yönetim kurulunun sorumlu olduğu belirtilmektedir. Türk, s. 155; Türk, Sermaye Kaybı, s. 95.

bağlılığın bir istinası olarak düzenlenmemiştir. Esasen Tebliğ’in 5. maddesinin 2. fıkrasıyla getirilen, bu düzenlemenin isabetli olduğunu düşünmekteyiz. Ancak gündeme bağlılık ilkesine istisna oluşturan bir düzenlemenin Kanun ile getirilmesi gerekmektedir. Bir başka ifadeyle, Tebliğ’de böyle bir düzenleme getirilmesi normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil etmektedir. Şu hâlde bu düzenlemenin amacına uygun olduğu ancak kanunda düzenlenmesi gerektiği burada da belirtilmelidir⁴⁷.

3. Genel Kurul Tarafından Alınabilecek Kararlar

TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasına göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, (i). *sermayenin üçte biri ile yetinme* veya (ii). *sermayenin tamamlanmasına* karar verebilir. Genel kurul tarafından sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanması yönünde bir karar vermediği takdirde şirket *kendiliğinden sona erecektir*.

Tebliğ’in 7. maddesine göre ise, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde, toplantıya çağrılan genel kurul; (i). *Kanununun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre sermaye azaltımı yapılmasına*, (ii). *sermayenin tamamlanmasına*, (iii). *sermayenin artırılmasına* karar verebilir. Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde genel kurulun, 7. maddede belirtilen tedbirlerden birine karar vermemesi halinde *şirket kendiliğinden sona erecektir* [Tebliğ 11].

Görüleceği üzere, Kanun’un 376. maddesinin 2. fıkrası kapsamında genel kurulun alabileceği kararlar ile Tebliğ’in 7. maddesi uyarınca alabileceği kararlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Kanun’da sermayenin üçte biri ile yetinme olarak ifade edilen tedbir, Tebliğ’de Kanununun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre sermaye azaltımı yapılması olarak düzenlenmiştir. Kanun’da yer almayan sermayenin azaltımı ya da sermayenin tamamlanması kararı alınmadan doğrudan artırılması kararı, Tebliğ 10/1-(b)’de açıkça genel kurulun alabileceği kararlar arasında gösterilmiştir. Ayrıca 2020 değişiklikleri ile Tebliğ 10/1-(c)’de sermayenin önce artırılmasına sonra azaltılmasına karar verilmesi ihtimali de açık olarak düzenlenmiştir.

Aşağıda Kanun ve Tebliğ kapsamında genel kurul tarafından uygulanmasına karar verilebilecek tedbirlere ilişkin açıklamalara yer

⁴⁷ Aynı yönde bkz. Soykan, s. 340-341.

verilecek, özellikle Tebliğ'deki düzenlemeler incelenecektir. Bununla birlikte, Kanun'da öngörülmediği halde Tebliğ ile getirilen düzenleme doğrultusunda genel kurulun sermayenin artırılmasına karar verip veremeyeceği de değerlendirme konusu yapılacaktır.

a. Sermayenin Azaltılması

Kanun'un 376. maddesinin 2. fıkrası kapsamında alınabilecek kararlardan biri, sermayenin üçte biri ile yetinme kararıdır. *Öğretide*, üçte bir ile yetinmenin esasen (basitleştirilmiş sermaye indirimi) TTK 473 ilâ 475 (eTK 397/2) anlamında bir esas sermaye indirim kararı olduğu ileri sürülmekteydi⁴⁸. Azınlıkta kalan bir görüş ise kalan sermaye ile yetinme kararının esas sermaye indirimi biçiminde yorumlanamayacağı yönündeydi⁴⁹.

Tebliğ'de yapılan değişiklikler öncesinde 7. maddenin 1. fıkrasının (a) bendi, "*Sermayenin üçte biri ile yetinilmesine ve Kanununun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre sermaye azaltımı yapılmasına*" şeklindeydi. 26.12.2020 tarihinde yapılan değişiklik neticesinde sermayenin üçte biri ile yetinilmesine ibaresi madde metninden çıkartılmıştır. Tebliğ'in 7. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, Kanununun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre sermaye azaltımı yapılmasına karar verilebileceği belirtilmiş, 8. maddesinde ise sermaye azaltımının ne şekilde yapılacağı düzenlenmiştir. Tebliğ ile bu tedbirin, öğretilerde baskın görüşe uygun şekilde, basitleştirilmiş sermaye indirimi niteliğinde olduğunun açık olarak düzenlendiği söylenebilecektir.

TTK'nın 376. maddesinin 2. fıkrasının uygulama alanına giren bir durum olabilmesi için sermaye ve kanuni yedek akçedeki kaybın asgari üçte iki oranında olması gerekmektedir. Üçte iki oranının üzerinde ve fakat borca batıklık seviyesine ulaşmayan bir kayıp da meydana gelmiş olabilir. Bu gerekçeyle madde metninde yer verilen "üçte bir ile yetinme" ifadesinin "kalan sermaye ile yetinme" olarak anlaşılması gerektiği, duruma göre üçte birden daha az bir oranla yetinme kararının alınabilmesinin mümkün olabileceği de öteden beri kabul edilmekteydi⁵⁰. 2020 yılında yapılan

⁴⁸ Domaniç, s. 539; İmregün, s. 338; Kayar, s. 194; Türk, s. 158; TTK bakımından aynı yönde bkz Manavgat (Kırca/Şehirali Çelik), s. 581; Can, s. 18-19; Karaman-Coşgun, s. 209; Coşgun-Yıldırım, s. 192.. Kayar, Sermaye Kaybı, s. 652; Aydın, s. 106; Manavgat (Kırca/Şehirali Çelik), s. 575; Türk, Sermaye Kaybı, s. 96-97; Özkorkut, s. 979-980; Aksu-Özkan, Sermayenin Yarisının Kaybı, s. 1592.

⁴⁹ Öçal, s. 14-15.

⁵⁰ Kayar, s. 194; Türk, s. 157; Kayar, Sermaye Kaybı, s. 647; Aydın, s. 106, dn. 13; Türk, Sermaye Kaybı, s. 97; Can, s. 5; Karaman-Coşgun, s. 210.

değişiklik ile birlikte Tebliğ’in 8. maddesinin 1. fıkrasında, öğretilerdeki bu kabule uygun olarak “*kalan sermaye ile yetinme*” ifadesine yer verilmiştir.

Sermayenin azaltılması ile zararın şirket bünyesinin dışına atılması amaçlanmaktadır⁵¹. TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasının gerekçesinde de bu husus vurgulanmıştır. Bununla birlikte, madde metninde sermaye azaltımının zarardan daha az ya da daha yüksek bir oranda yapılmasının mümkün olup olmadığı noktasında Kanun’da bir açıklık bulunmamaktadır. TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrası kapsamında olan bir şirkette, sermaye azaltımının mutlaka sermaye kaybı oranında yapılmasının gerekmediği, şirketin üçte iki oranında sermaye kaybı durumundan çıkmasına yetecek ölçüde azaltım yapılmasının yeterli olduğu belirtilmelidir⁵².

2020 yılında yapılan değişiklikler neticesinde Tebliğ m. 8/1’e eklenen ikinci cümle ile sermaye azaltımı yoluyla yetinme kararı verilebilmesi için, azaltım neticesinde sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özvarlık içerisinde korunması şartı getirilmiştir. Böyle bir şart Kanun’a aykırı niteliktedir. Kanun’a aykırı olan bu şarta uyulması halinde, şirketin sermayesini daha fazla azaltmak zorunda kalması ihtimali gündeme gelebilecektir. Bu durum da sermayenin azaltılması tedbirinin uygulanmasını zorlaştıracaktır⁵³. Dolayısıyla Kanun’a aykırı bu düzenlemenin uygulanmaması gerektiği kanaatindeyiz.

⁵¹ Basitleştirilmiş esas sermaye indirimi usulünün öngörülme nedenleri konusunda ayrıntılı olarak bkz. **Türk, Ahmet**, “*Bilanço Açığını Gidermek İçin Yapılan Esas Sermaye İndirimi*”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, 1988, S. 19, s. 146 vd.

⁵² Aynı yönde bkz. **Manavgat [Kırca/Şehirli Çelik]**, s. 581; **Karaman-Coşgun**, s. 212.

⁵³ **Çonkar** verdiği örnekle bu düzenlemenin ne şekilde uygulama alanı bulabileceğini açıklamıştır: “*Kanuni yedek akçeleri tamamiyle çözülmüş ve tamamı ödenmiş sermayesi 900.000 TL olan bir şirketin bilançosunda 600.000 TL zarar görüldüğü bir ihtimalde bu şirketin özkaynakları (900.000 TL-600.000 TL) 300.000 TL düzeyine inmiş ve dolayısıyla şirket sermayesinin 2/3’ü karşılıksız kalmış (özkaynaklar sermayenin 1/3’ü seviyesine inmiş) durumdadır. Bu şirketin 100.000 TL’lik bir sermaye azaltımı yapması halinde şirketi 2/3’lük sermaye kaybından kurtaracak miktarda zarar da bünyeden atılmış olacaktır. Gerçekten de bu ihtimalde şirket sermayesi 800.000 TL’ye indiği gibi, bilanço zararı da 500.000 TL seviyesine gerileyecek, yeni durumda aynı özkaynaklar rakamı (800.000 TL-500.000 TL=300.000 TL) sermayenin 1/3’ünden daha yüksek bir orana tekabül edecek, böylece şirket 2/3’lük sermaye kaybından kurtulmuş olacaktır. Buna karşılık Tebliğ m. 8/1, c. 2 düzenlemesi esas alınacak olursa bu azaltım yeterli görülmeyecek ve örnekteki şirketin sermayesini 300.000 TL azaltarak 600.000 TL’ye indirmesi, böylece bilanço zararının da 300.000 TL seviyesine çekilmesi, sonuçta özkaynakların sermayenin 1/2’si seviyesine gelmesi aranacaktır.” **Çonkar**, s. 202-203; Benzer değerlendirmeler ve eleştiriler için bkz. **Coşgun-Yıldırım**, s. 198-199.*

b. Sermayenin Tamamlanması

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar nedeniyle karşılıksız kalmış olması halinde, TTK'nın 376. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen iyileştirici önlemlerden bir diğeri sermayenin tamamlanmasıdır.

Sermayenin tamamlanmasından ne anlaşılması gerektiği hususunda öğretide bir tartışma bulunmaktadır. Bir görüşe göre⁵⁴, sermayenin tamamlanması ile sermaye artırımı kastedilmektedir. Buna karşılık bir diğerk görüşe göre⁵⁵, burada sermayenin artırımı değil, özsermayenin en az esas sermaye düzeyine çıkarılması anlaşılmalıdır.

TTK'nın 376. maddesinin gerekçesinde, “*Tamamlama ile, azaltılan sermaye kadar veya ondan fazla sermaye artırımı yapılması veya bilanço açıklarının pay sahiplerinin tümünce (Tasarı m. 421 (1), b.1) veya bazı pay sahipleri tarafından kapatılması ya da bazı alacaklıların alacaklarını silmesi kastedilmektedir.*” ifadelerine yer verilmiştir.

Tebliğ'in 7. maddesi ile sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar nedeniyle karşılıksız kalmış olması halinde, sermayenin tamamlanmasına karar verilebileceği belirtilmiştir. Tebliğ'in 9. maddesinde “Sermayenin Tamamlanması” kenar başlığı altında sadece bilanço açıklarının pay sahipleri tarafından kapatılmasına ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Kanun'un gerekçesinde tamamlama olarak ifade edilen, azaltılan sermaye kadar veya ondan fazla sermaye artırımı yapılması hususu ise Tebliğ'in “Sermayenin Artırılması” başlığını taşıyan 10. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde düzenlenmiştir.

(1). Esas sermaye indirimi ile sermaye artırımının aynı anda yapılması [Tebliğ m. 10/1-(a)]

Tebliğ 10/1-(a)'nın ilk cümlesinde, “*Sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması ile birlikte eş zamanlı olarak istenilen tutarda artırımına karar verilebilir.*” düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre, sermayenin azaltılması ile eş zamanlı olarak azaltılan sermaye kadar veya

⁵⁴ Domaniç, s. 539.

⁵⁵ Arslanlı, s. 97; Teoman, Ömer, “*Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Eden Anonim Ortaklıklarda TTK m. 324 Denetimi*”, Tüm Makalelerim (1971-2001), C. I-II, 2. Bası, İstanbul 2012, s. 976; Can, s. 21; Türk, s. 160 vd.; Türk, Sermaye Kaybı, s. 158; Soykan, s. 264; Karaman-Coşgun, s. 211

daha fazla sermaye artırımı yapılabilecektir. Tebliğ’de bu konunun açıkça düzenlemiş olması isabetli olmakla birlikte yukarıda işaret ettiğimiz gibi, sermayenin tamamlanması olarak değil, sermayenin artırılması başlığını taşıyan maddede düzenlenmesinin isabetli olmadığı düşüncesindeyiz⁵⁶.

Sermayenin eş zamanlı olarak zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması ile birlikte artırılmasında, sermaye indirimi ve artırımı işlemlerinin dayanağı aynı genel kurul kararıdır. Bu durumda, asgari sermayenin TTK 332’de öngörülen tutarların altına indirilebileceği kabul edilmektedir⁵⁷. Bir başka ifadeyle, sermayenin aynı anda artırılmak koşuluyla istenilen düzeye indirilmesi mümkündür.

Değişiklikten önce Tebliğ 10/1-(a)’nın ikinci cümlesinde, “*Sermayenin azaltılması işlemi ile birlikte eş zamanlı sermaye artırımında artırılan sermayenin en az dörtte birinin ödenmesi şarttır.*” düzenlemesine yer verilmişti. Bilindiği üzere 15.2.2018 tarihli 7099 sayılı Kanun’un 25. maddesi uyarınca TTK’nın 585. maddesine eklenen düzenleme ile limited şirketler bakımından nakden taahhüt edilen payların itibari değerinin en az yüzde yirmibeşinin tescilden önce ödenmesi şartı kaldırılmıştır. Buna rağmen Tebliğ’de bu değişiklik dikkate alınmamıştı.

Tebliğ 10/1-(a)’nın ikinci cümlesi, 2020 yılında yapılan değişiklikler neticesinde, “*Sermayenin azaltılması işlemi ile birlikte eş zamanlı sermaye artırımında nakdi sermaye taahhüdü Kanununun 344 üncü ve 585 inci maddelerine uygun olarak ödenir.*” şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle eskiye oranla daha isabetli bir düzenleme halini almıştır. Ancak, TTK hükümlerinin uygulanması için böyle bir atfa yer verilmesinin gereksiz olduğu söylenebilecektir⁵⁸.

(2). Pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması [Tebliğ m. 9]

İkinci olarak, pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması yöntemine başvurulabilir. Bu yöntem Tebliğ’in 9. maddesinin 1. fıkrasında, “*Sermayenin tamamlanmasına karar verilmesi halinde her ortak zarar*

⁵⁶ Tebliğ metninde “sermayenin tamamlanması” ile “sermayenin artırılması” terimlerinin birbirine karıştırıldığı yönünde bkz. **Kayar**, Bildirim, s. 232.

⁵⁷ **İmregün**, s. 465; **Kayar**, s. 187; **Türk**, s. 188; **Türk**, Sermaye Kaybı, s. 188, 190; **Karaman-Coşgun**, s. 213-214; aksi görüş için bkz. **Tekinalp [Poroy/Çamoğlu]**, II, N. 1441, 1442, 1442a.

⁵⁸ Aynı yönde bkz. **Çonkar**, s. 209-210.

sebebiyle karşılıksız kalan tutarı kapatacak miktarda parayı vermekle yükümlüdür. Her ortak, payı oranında tamamlamaya katılabilir ve verdiğini geri alamaz. Bu yükümlülük, sermaye konulması veya borç verilmesi niteliğinde olmayıp karşılıksızdır. Ayrıca yapılan ödemeler, gelecekte yapılacak sermaye artırımına mahsuben bir avans olarak nitelendirilmez.” şeklinde düzenlenmiştir.⁵⁹

Tebliğ'in 9. maddesinin 2. fıkrasına göre, bilanço zararının (sermaye kaybının) giderilmesi amacıyla pay sahiplerine yükümlülük getiren kararların TTK'nın 421/2-(a) düzenlemesi uyarınca oybirliği ile alınması gerekmektedir. Bu karar gereğince pay sahipleri her bir pay için sermaye kaybı oranında ek ödemede bulunurlarsa özkaynaklar ile esas sermaye eşitliği sağlanmış ve sermaye tamamlanmış olur.

Bazı durumlarda ise, sermaye oluşan açığın tüm pay sahiplerinin oybirliği ile alacağı karar yerine bazı pay sahiplerinin açığı kapatması mümkündür. Tebliğ'in 9. maddesinin 2. fıkrasında, “*Sermayenin tamamlanamaması, bazı ortakların kendi istekleriyle tamamlama yapmasına engel oluşturmaz.*” düzenlemesine yer verilerek, bu ihtimale de işaret edilmiştir. Pay sahipleri açığı kapatmak amacıyla şirkete karşılıksız ödeme yapabilir veya şirket aktiflerini artıracak tasarruflarda bulunabilir⁶⁰. Bu şekilde gönüllü olan pay sahipleri ile şirket arasında akdedilecek bir sözleşme vasıtasıyla yapılabilecektir⁶¹. Bu konuda bir genel kurul kararı alınması halinde tamamlamaya katılacak pay sahiplerinin olumlu oy vermeleri yeterli olacaktır⁶².

Tebliğ'in 9. maddesinin 3. fıkrasında, bilanço zararlarının kapatılması için getirilen yükümlülükler uyarınca yapılan ödemelerin öz kaynaklar içerisinde sermaye tamamlama fonu hesabında toplanarak, takip edileceği düzenlenmiştir. Tebliğ'in 9. maddesinde öngörülen bu ihtimallerde pay

⁵⁹ 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 6. maddesine eklenen 3. fıkra ile TTK'nın 376'ncı maddesi uyarınca sermayenin tamamlanmasına karar verilen şirketin ortakları tarafından zarar sebebiyle karşılıksız kalan kısmı kapatacak miktarda aktarılan tutarların kurum kazancının tespitinde dikkate alınmayacağı düzenlenmiştir. Bu değişiklikte birlikte bundan sonraki uygulamada sermaye tamamlama fonunun biraz daha işlevsellik kazanacağı değerlendirilmektedir. Bu konuda bkz. **Balak**, s. 152.

⁶⁰ **Kayar**, Sermaye Kaybı, s. 650; **Türk**, s. 193-194.

⁶¹ **Türk**, s. 209-210.

⁶² **Türk**, s. 210; Bu durumda alınacak kararın maddi anlamda genel kurul kararı niteliğinde olmadığı, görünüşteki bu kararın sadece taahhütte bulunanların oybirliği ile (nispi oybirliği) alınabileceği yönünde ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Zengin, İbrahim Çağrı**, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar, İstanbul 2020, s. 142 vd.

sahiplerinden şirkete kaynak transferi gerçekleşmektedir. Muhasebe uygulamasında, şirkete aktarılan bu kaynaklar, “sermaye tamamlama fonu”, “zarar telafi fonu” gibi isimlerle ayrı hesaplara kaydedilmiştir⁶³. Tebliğ’in 9. maddesinin 3. fıkrasında getirilen bu düzenlemenin Gelir İdaresi Başkanlığı’nın, 01.06.2012 tarih ve B.07.1.GİB.0.06.49-010.01-11 sayılı özelgede ortaya koyduğu görüşe karşılık olarak getirilmiş olabileceği belirtilmiştir⁶⁴. Böylece anılan muhasebe uygulamasına bir dayanak yaratılmıştır⁶⁵. Öte yandan, 2020 yılında yapılan değişiklikler ile anılan fıkra, “*Sermaye tamamlama fonu yalnızca zararların mahsup edilmesi suretiyle kullanılabilir.*” cümlesi eklenmiştir⁶⁶. Değişiklik neticesinde eklenen cümle ile bu meblağın yalnızca tamamlama amacına özgü olarak kullanılabilmesi vurgulanmıştır.

Son olarak alacaklıların açığı kapatacak miktardaki alacağından vazgeçmesi halinde de şirketin borçları eksilecek olup bu yöntemle de sermaye kaybı giderilebilir⁶⁷. Tebliğ’de açıkça düzenlenmemiş olması bu yöntemle kaybın giderilmesine engel değildir.

c. Sermayenin Artırılması [Tebliğ 10/1-(b)]

TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasına göre sermaye ile kanuni yedek akçelerin üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde genel kurul tarafından alınabilecek tedbirler, sermayenin üçte biriyle yetinilmesi ve tamamlanmasıdır. Tebliğ’in 7. maddesinde ise TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasında sayılan tedbirlere ek olarak genel kurulun sermayenin artırılmasına karar verilebileceği düzenlenmiştir. Tebliğ’in 10. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar nedeniyle karşılıksız kalması halinde sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması yoluna gidilmeden sermaye artırımına karar verilebileceği açık bir biçimde hüküm altına alınmıştır.

⁶³ Çonkar, s. 205.

⁶⁴ Bu özelgede (i) bilanço uygulaması içerisinde ihdas edilen “sermaye tamamlama fonu” veya “zarar telafi fonu”nun kanuni dayanağının bulunmadığı, (ii) bu hesap altında izlenen meblağların vergiye tabi kazanç niteliğinde olduğu ve (iii) sermaye tamamlama amacıyla ödenen tutarların ödeyen şirket bakımından iştiraklerin maliyet bedeline eklenemeyeceği ifade edilmiştir.

⁶⁵ Çonkar, s. 205.

⁶⁶ Bu tespit için bkz. Çonkar, s. 205-206.

⁶⁷ Kayar, Sermaye Kaybı, s. 650; Kaderoğlu, s. 159-160.

Sermaye ve kanunî yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi karşılıksız durumda bir şirketin doğrudan sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımı kararı alıp alamayacağı hususunda öğretilerde fikir birliği bulunmamaktadır. Öğretilerde baskın görüş, bu halde sermaye azaltımı ya da sermayenin tamamlanması kararı alınmadan sermayenin doğrudan artırımına karar verilemeyeceği yönündedir⁶⁸. Zira bu halde gerçekte zarar şirket bünyesi dışına çıkarılmamış olacaktır. Sermaye artırımıyla özkaynaklar esas sermaye düzeyine çıkarılmamış olacak, pay senetlerinin fiili değeri de yine nominal değerinin altında kalacaktır. Bu durumda hem pay sahiplerinin hem de şirket alacaklılarının çıkarları zedelenecektir. Bu görüşteki yazarlardan bir kısmına göre, bu hâlde sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olması gerekmektedir⁶⁹. Diğer görüşe göre ise söz konusu genel kurul kararının batıl olduğu kabul edilmelidir⁷⁰.

Buna karşılık sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar nedeniyle karşılıksız kalması halinde öğretilerde doğrudan sermaye artırımına karar verilebileceğini savunanlar da bulunmaktadır⁷¹.

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde doğrudan sermaye artırımına karar verilip verilemeyeceği konusunda Yargıtay'ın da farklı kararları bulunmaktadır. eTK döneminde Yargıtay bazı kararlarında en az üçte ikilik bir karşılıksız kalma halinde sermaye artırımı kararı verilemeyeceğini, böyle bir kararın batıl olacağını kabul etmiştir⁷².

⁶⁸ eTK döneminde bu yönde bkz. **Teoman**, s. 976; **Tekil**, s. 107-108; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, 2009, N. 1387; **Türk**, s. 158 vd.; **Kayar**, Sermaye Kaybı, s. 645 vd.; **Kayar**, s. 157; TTK döneminde bu yönde bkz. **Tekinalp [Poroy/Çamoğlu]**, II, N. 1346; **Soykan**, s. 264.

⁶⁹ **Kayar**, s. 157; **Kayar**, Bildirim, s. 233.

⁷⁰ **Tekil**, s. 108; **Türk**, s. 161; TTK döneminde bu yönde bkz. **Soykan**, s. 282.

⁷¹ **Moroğlu, Erdoğan**, Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, 4. Baskı, İstanbul 2018, s. 62. *Paslı* da dünyada esas sermayenin etkisinin gün geçtikçe azalıyor olması ve konjonktürel durumun giderek sermayenin ortadan kalkması yönünde olması dolayısıyla, TTK m. 376, f. 2 ve f. 3 kapsamında olan şirketlerin sermaye artırımı yapabilmesine imkân tanınması gerektiği görüşündedir. **Paslı**, s. 79.

⁷² “[e]TK’nın 324. maddesinin II. fıkrası... anonim şirket umumi heyetine sadece iki yönde karar alabilme yetkisi tanımıştır; esas sermayesinin tamamlanması veya mevcut 1/3 sermaye ile iktifaya karar vermek. Şirket genel kurulu bunlar dışında, şirketin feshine mütedair karar hariç, başka bir karar, bu arada sermayenin tezyidinde dair bir karar ittihaz edemez. Kanun genel kurula bu yetkiyi vermemiştir. Binaenaleyh, genel kurulun salahiyeti mevcut bulunmadığı hâlde aldığı karar, muteber bir karar olamaz. Bu hâlde, [e]BK’nın 20. maddesinin tatbiki ile ittihaz olunan sermayenin tezyidinde mütedair kararın batıl olduğu dahi

Buna karşılık bazı kararlarında ise geçersizliğin türünün iptal edilebilirlik olduğuna hükmetmiştir⁷³.

TTK döneminde de Yargıtay kararları arasında birlik görülmemektedir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2014 tarihinde⁷⁴ ve 2020 tarihinde⁷⁵ verdiği kararlarda, üçte iki oranında karşılıksız kalma durumunda sermaye artırımına karar verilebileceğini belirtmiştir. Buna karşılık 2018 tarihli bir başka kararında ise böyle bir durumda sermaye artırım kararı alınamayacağını

iddia edilebilir (bkz. E. Hırş, s. 298- 299; Dr. Moroğlu, s. 43-44)...” Yargıtay TD’nin 02.04.1970 tarih ve 1123/1347 sayılı kararı, karar için bkz. **Moroğlu/Kendigelen**, s. 361-362; Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD., 15.01.2007 tarih ve 2005/3236 E., 2007/204 K. sayılı kararı; Yargıtay 11. HD., 16.06.2011 tarih ve 2009/11773 E., 2009/7602 K. sayılı kararı.

⁷³ Yargıtay,11. HD. 22.10.1991, 1171/5380 sayılı kararı, karar için bkz. **Eriş, Gönen, Gerekçeli – Açıklamalı – İçtihatlı 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler**, C. II, Ankara 2013, s.2616.

⁷⁴ “Mahkemece, şirketin 26.06.2012 tarihli olağan Genel Kurul Toplantısında 1.000.000 TL olan şirket sermayesinin 6.564.070 TL’ye çıkarılmasına arttırılan sermayenin şirket ortaklarından Weitnauer Holding AG’nin şirketten alacağına sermayeye ilavesi olarak karşılanmasına, 20.000’e karşılık 80.000 oy çokluğu ile karar verildiği şirketin geçmiş yıllar zararları nedeniyle öz sermayesini tamamen kaybederek 1.617.778,40 TL eksiye düştüğü... *TTK’nın 376. maddesine göre son yıllık bilançoya göre sermaye ile kanunu yedek akçeler toplamının 2/3’ünün zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde genel kurulun derhal toplantıya çağırılacağı ve sermaye artırımına gitmeyi de alternatif olarak değerlendireceğinin belirtildiği, şirketin sermaye artırımına gitmesinde kanunen engel bir durum bulunmadığı, ...alınan kararın TTK’nın 445-447 maddelerine göre usul yönünden yasaya aykırı bir yanı bulunmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.*” 11. HD., 4.6.2014 tarih ve E. 2014/3755 K. 2014/10521 sayılı kararı. Karar için bkz. **Lexpera**, E.T. 11.04.2024.

⁷⁵ “Mahkemece tüm dosya kapsamına göre; 2013 yılı sonu itibariyle 1.748.587,57 TL olan öz sermayesinin, 2014 yılında 4.756.832,11 TL zarar edilmesi nedeniyle 2014 yılı sonu itibariyle -3.008.244,54 TL’ye düştüğü, bu duruma düşmüş sermaye şirketinin 6102 sayılı TTK’nın 376. maddesi uyarınca sermayesini tamamlamak zorunda olduğu, aksi halde şirketin faaliyetlerinin sona ereceği, bu durumdaki davalı şirketin sermaye artırımına gitmesinde yasaya aykırılık olmadığı, şirketin 2014 yılında 4.756.832,11 TL zarar açıklamasının temel nedeninin 2014 yılında 5.302.935,79 TL faaliyet gideri olmasından kaynaklandığı, sermaye artırımına gitmeden önce her ortaktan tahsil ettiği sermaye yedeğini kullanması mümkünse de, şirketin 31/11/2014 tarihli bilançosunda ortaklardan tahsil edilmiş sermaye yedeğine rastlanmadığı, ortaklara borçların sermayeye eklenmesi de davalı şirketin finansal sıkıntısını çözebilecek bir yol olarak görülmediği, rüçhan hakkı kullanımı ile ilgili olarak ortaklara yapılan çağırının yasa ve ana sözleşmeye aykırılığı olmadığını, nizalı genel kurulda gündemin 3. maddesinin görüşülmesi neticesinde alınan kararın (önerge neticesinde alınan karar dahil) yasa, ana sözleşme ile dürüstlük kurallarına aykırı olmadığını gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 21.01.2020 tarihli ve 2018/3542 E., 2020/600 K. sayılı kararı. Karar için bkz. **Lexpera**, E.T. 11.04.2024.

belirterek, sermaye artırımı kararının iptal edilebilmesi gerektiğine yönelik hüküm tesis etmiştir⁷⁶.

Tebliğ'in 7. ve 10/1-(b) düzenlemeleri kapsamında, öğretilerdeki hâkim görüşün aksine, şirketin sermaye ile kanuni yedek akçelerin üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde sermaye azaltımı ya da tamamlama kararı alınmadan sermayenin doğrudan artırımına karar verilebileceği hüküm altına alınmıştır. TTK'nın 376. maddesinin 2. fıkrasında öngörülme ve fakat Tebliğ ile getirilen bu düzenlemenin isabetli olup olmadığının tartışılmasından önce, normlar hiyerarşisine aykırı olduğu en başta belirtilmelidir.

Yukarıda değinildiği üzere öğretilerde öteden beri tartışılmakta olan bu konu, Kanun'a aykırı Tebliğ hükmü ile daha da tartışılmalı hale gelmiştir. Tebliğ'in yürürlüğe girmesinden sonra *öğretilerde* bir görüş⁷⁷, TTK'nın 376. maddesinin gerekçesinde zararın şirket bünyesi dışına atılması amacıyla alınabilecek tedbirlerin sınırlı sayıda öngörüldüğü, zararın tamamen şirket bünyesinden atılmaması nedeniyle Tebliğ hükmüne dayalı olarak sermaye artırımı kararı

⁷⁶ “Somut olayda, bilirkişi raporuyla davalı şirketin 31/12/2013 tarihli bilançosuna göre aktiflerinin borçlarını karşılayabildiği, dolayısıyla borca batık olmadığı, ancak 2013 yılı bilançosu baz alındığında, zararın sermaye ve yasal yedek akçenin yarısından ve ayrıca 2/3'ünden fazla olduğu bildirilmiştir. ...'nın 376. maddesi uyarınca bilançodan sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının 2/3'ünün karşılıksız kaldığı anlaşılırsa genel kurul sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer. *Sermayenin tamamlanması ibaresiyle esas sermayenin azaltılıp aynı tutarda artırılması veya bilanço zararlarının kapatılması kastedilmekte olup şirket genel kurulu doğrudan sermayenin artırılmasına dair bir karar itiraz edemez.* Önce esas sermayeyi 1/3'e indirmeli sonra 3/3'e tamamlayıcı arttırmayı yapmalıdır. Yani tamamlama işleminin sona ermesi halinde esas sermaye gene eski düzeyini bulacaktır. (Poroy, Tekinalp, Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, s.734) *Dolayısıyla, 2013 yılı bilançosu baz alındığında, zararının sermaye ve yasal yedek akçesinin 2/3'ünden fazla olduğu anlaşılan davalı şirkette genel kurulca ...'nın 376. maddesi uyarınca açıklanan kararlar alınabilecek olup sermaye artırımı kararı alınmayacaktır.* Bu suretle de dava konusu davalı anonim şirket genel kurul toplantısında alınan 9. maddeye yönelik davanın kabulü gerekirken, yazılı gerekçelerle bu maddenin iptali isteminin reddine karar verilmesi doğru olmamış, hükmün bozulması gerekmiştir.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 22.11.2018 tarihli ve 2016/14027 E., 2018/7315 K. sayılı kararı. Karar için bkz. **Lexpera**, E.T. 11.04.2024.

⁷⁷ **Soykan**, s. 307; **Cebe**, s. 288-289; **Kayar**, Bildirim, s. 233; **Turan, Gökçen**, “Ticaret Bakanlığı'nın TTK 376 Hükmünün Uygulama Esaslarına İlişkin Tebliğinin Üçte İki Sermaye Kaybı Halinde Doğrudan Sermaye Artırımı Yapılabilmesine İmkân Tanyan Hükümleri Üzerine Düşünceler”, TFM 2020, S.6 (1), s. 147 vd.

alınamayacağını ileri sürmüştür. Bir başka görüşe göre⁷⁸, her ne kadar kanuna aykırı tebliğ hükmü geçerli olmasa da yapılacak sermaye artırımını neticesinde üçte ikilik sermaye kaybı durumundan çıkabilecekse, bu yönde karar alınmasını engellemenin hükmün amacı ile çelişeceği belirtilmiştir. Kanaatimizce de üçte ikilik sermaye kaybı durumundan çıkabilmesi halinde şirketin sermaye artırımı yapması mümkün olmalıdır. Ancak böyle bir düzenlemenin Kanun’a aykırılık oluşturacak şekilde bir Tebliğ hükmü ile düzenlenmesi yerinde olmamıştır. Bu yönüyle, Kanun’da sermaye artırımını yapılabileceğine ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmesi ya da eleştiri konusu olan TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasındaki düzenlemenin tamamen kaldırılması daha isabetli olacaktır.

Tebliğ’in yürürlüğe girmesinden sonra bir İstinaf Mahkemesi kararında, *“Ticaret Bakanlığı’nca çıkarılmış 6102 sayılı TTK’nın 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ’in 10. maddesinde - sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması ile birlikte eş zamanlı olarak istenilen tutarda sermaye artırımına karar verilebileceği gibi (a bendi), - sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması yoluna gidilmeden de sermaye artırımına karar verebileceği (b bendi) düzenlenmiştir. Buna göre borca batıklık halinde uygulanması gereken kanun hükümlerine aykırı bir düzenleme yapıldığı anlaşılmaktadır. 22/03/1996 tarihli ve 1993/5 E., 1996/1 K. sayılı İBB GK’nda açıklandığı üzere tebliğ hükümleri kanuna aykırı olduğundan uygulanamayacaktır. Görüldüğü üzere, Tebliğ açık bir şekilde (10/b bendinde) 2/3 sermaye kaybı halinde şirketin doğrudan sermaye artırımını yapabileceğini öngörmektedir. Halbuki, bir önceki bölümde açıkladığımız üzere, öğretilerdeki ağırlıklı görüş ve Yargıtay 11. HD’nin yerleşik kararları, TTK 376/2 (eTTK 324/2)’de tarif edilen durumdaki bir ortaklığın bilançosundaki açığı gidermeden (yani kaybedilen tutar kadar sermayesini azaltmadan) doğrudan doğruya sermaye artırımını yapamayacağı yönündedir. Bu çerçevede, Ticaret Bakanlığı Tebliği m.10/b hükmünün, TTK 376/2 hükmüne (hükmün öğretisi ve Yargıtay’ca kabul edilen anlamına) açıkça aykırılık teşkil ettiği söylenebilir.”* ifadelerine yer verilerek, Kanun’a aykırı Tebliğ hükmünün uygulanmayacağı sonucuna varılmıştır. İstinaf Mahkemesi ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak, emredici nitelikte TTK’nın 376. maddesine aykırı alınan genel kurul kararının geçersiz olduğuna hükmetmiştir. Ayrıca her ne kadar hüküm kısmında

⁷⁸ Karaman-Coşgun, s. 205 vd.; aynı yönde bkz. Özkorkut, s. 984; Toraman-Çolgar, s. 30 vd.; Çonkar, s. 212 vd.

sermaye artırım kararının iptaline karar verildiği belirtilmiş olsa da aslında batıl olduğunun tespitine ilişkin bir karar olduğu anlaşılmaktadır⁷⁹.

Değişikliklerden önce Tebliğ'in 10. maddesinin (b) bendine göre yapılacak sermaye artırımında sermayenin en az yarısını karşılayacak tutarın tescilden önce ödenmesinin zorunlu olduğu düzenlenmişti. 2020 yılında yapılan değişiklik ile anılan cümle kaldırılmış yerine, “*Bu şekilde yapılacak sermaye artırımında, tescil edilecek sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özvarlık içerisinde korunmasını sağlayacak tutarın sermaye artırımının tescilinden önce ödenmesi zorunludur.*” düzenlemesi getirilmiştir. Birincisi, gerek değişiklik öncesi gerekse değişiklik sonrası getirilen düzenleme, sermaye taahhüdünün ifa edilecek kısmı bakımından, TTK'nın sermaye artırımına ilişkin hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir. İkincisi, sermaye artırım kararı alınması neticesinde şirketin TTK 376/2 durumundan çıktığı pek çok ihtimalde, Tebliğ 10/1-(b)'deki bu şart sağlanamamış olacaktır. Esasen bu düzenleme esas sözleşmede görünen tutarın gerçeği yansıtmamasına karşı bir önlem mahiyetinde getirildiği söylenebilir⁸⁰. Öngörülen amaç bu olsa da *öğretide*, bu düzenlemenin hem Kanun'a aykırı olduğu hem de sermaye artırım kararı alınabilmesini zorlaştırdığı belirtilerek, amaca uygun olmadığı kanaatimizce de haklı olarak ifade edilmiştir⁸¹.

d. Sermaye Eş Zamanlı Artırımı ve Azaltılması

Tebliğ'de 2020 yılında yapılan değişikliklerle Tebliğ'in 10. maddesine, “*c) Aynı genel kurul toplantısında, bedelleri tamamen ödenmek suretiyle, (b) bendindeki koşul aranmaksızın, sermayenin istenilen düzeyde artırılmasına ve daha sonra azaltılmasına karar verilebilir. Bu şekilde gerçekleştirilecek işlemler sonucunda, tescil edilecek sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özvarlık içinde korunması zorunludur.*” düzenlemesi eklenmiştir. Böylece Tebliğ 10/1-(a)'daki düzenlemenin tam

⁷⁹ “...Esasen kamunun menfaatini de ilgilendiren emredici nitelikte TTK'nın 376. maddesine aykırı alınan genel kurul kararının geçersiz olduğundan, muhalefet şerhi aranmadan kararın iptaline karar verilmek gerekirken davanın muhalefet şerhi yokluğu nedeniyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir. Açıklanan nedenlerle, davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile kararın kaldırılmasına, yapılan hata nedeniyle yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden yeniden karar verilerek davanın kabulüne karar verilmiştir.” İstanbul BAM 12. Hukuk Dairesi, 25.01.2024 tarihli ve 2021/961 E., 2024/160 K. sayılı kararı, karar için bkz. **Lexpera**.

⁸⁰ Bu yönde bkz. **Toraman-Çolgar**, s. 31.

⁸¹ **Çonkar**, s. 214-215; **Çoşğun-Yıldırım**, s. 242-243.

aksi şekilde, Tebliğ 10/1-(c) ile sermayenin önce artırılmasına sonra azaltılmasına karar verilmesi ihtimali de açık olarak düzenlenmiştir.

Tebliğ’deki bu düzenlemenin Sicil uygulamasından kaynaklanan bir soruna çözüm getirme amacı olduğu anlaşılmaktadır. Zira, uygulamada Sicil Müdürlüklerinin sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılmasında, sermayenin asgari sermaye sınırının altına düşmesine yol açan kararları tescilden imtina ettikleri bilinmektedir.

Uygulamadan doğan bir soruna çözüm getirme hedefiyle getirilen bu düzenlemenin gerekli olup olmadığı tartışılabilir. Zira *öğretide* çoğunluk görüşüne göre, sermayenin tamamlanması olarak nitelendirdiğimiz, esas sermayenin azaltımı ile birlikte eş zamanlı olarak artırılması durumunda asgari sermayenin TTK 332’de öngörülen tutarların altına indirilebileceği kabul edilmektedir⁸². Bu kabulden hareket edilirse Tebliğ 10/1-(a)’da öngörülen yöntemle sermayenin önce azaltılması daha sonra artırılması mümkün olup zaten aynı sonucu sağlayacaktır. Bir başka ifadeyle, Tebliğ 10/1-(a) kapsamında yapılacak azaltım neticesinde sermayenin asgari tutar altına inebilmesi ve akabinde eş zamanlı sermaye artırımının yapılması mümkün kabul edilecek olursa, Tebliğ 10/1-(c) düzenlemesine gerek bulunmadığı belirtilebilecektir.

Sicil Müdürlüklerinin uygulamalarını düzeltmeleri açısından fayda sağlaması nedeniyle, getirilen düzenlemenin bir olumsuzluk teşkil etmeyeceği de düşünülebilir. Ancak, bu noktada düzenlemeye ilişkin iki soruna işaret edilmelidir. Birincisi, ilk cümlede, sermaye artırımının “bedelleri tamamen ödenmek suretiyle” yapılacağı, ardından azaltım kararı verileceği öngörülmüştür. Anılan düzenleme Kanun’a aykırıdır. Bununla birlikte Tebliğ m. 10/1-(a) uyarınca önce kayıp kadar azaltım, sonra artırım yapılması halinde nakdi sermaye taahhütlerinin ifası bakımından TTK’nın ilgili maddelerine atıf yapılmıştır. Tebliğ m. 10/1-(c) uyarınca ise sermaye taahhütlerinin tamamen ifa edilmiş olması şartı aranmıştır. Tebliğ’in aynı sonucu sağlayan iki düzenlemesinin sermaye taahhütlerinin ifası açısından farklı olmasının haklı bir gerekçesinin olmadığı *öğretide* de olarak vurgulanmıştır⁸³.

⁸² İmregün, s. 465; Kayar, s. 187; Türk, Sermaye Kaybı, s. 188, 190; Karaman-Coşgun, s. 213-214; aksi görüş için bkz. Tekinalp [Poroy/Çamoğlu], II, N. 1441, 1442, 1442a.

⁸³ Çonkar, s. 219.

İkincisi, yapılan tamamlama işlemi neticesinde “*sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özvarlık içinde korunması*” şartı aranmıştır. Yukarıda da belirttiğimiz üzere, bu düzenleme Kanun’a aykırı niteliktedir. *Öğretide*, kanaatimizce de haklı olarak, böyle bir şart yerine sermayenin en az üçte ikisinin kaybı halinde şirketi bu durumdan çıkaracak miktarın fiilen şirkete kazandırılması şartının öngörülmesinin daha isabetli olacağı belirtilmiştir⁸⁴.

d. Birleşme

TTK’nın 139. maddesinin 1. fıkrasında, “*Sermayesiyle kanunî yedek akçeleri toplamının yarısı zararlarla kaybolan veya borca batık durumda bulunan bir şirket, kaybolan sermayeyi veya gerekiyorsa borca batıklık durumunu karşılayabilecek tutarda serbestçe, tasarruf edilebilen özvarlığa sahip bulunan bir şirket ile birleşebilir.*” düzenlemesine yer verilmiştir. Bu düzenlemede sermayesi ve kanunî yedek akçelerinin toplamının üçte ikisinin zararlar sebebiyle karşılıksız kalan bir şirketin birleşip birleşmeyeceği ise belirtilmemiştir.

Öğretide bir görüşe göre⁸⁵, TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrası kapsamında kalan bir şirketin birleşmeye katılabilmesi için öncelikle maddede öngörülen kararlardan birini alması gerektiği kabul edilmektedir. Bir başka ifadeyle, bu görüşe göre TTK 376/2’de anılan kararları almadan şirketin birleşmeye katılması mümkün olmayacaktır.

Buna karşılık öğretilerde çoğunluk olan görüş⁸⁶, TTK 139/1 uyarınca birleşmeye katılabilen borca batık şirketlere göre sermayesinin en az üçte ikisini kaybetmiş olan şirketlerin evleviyetle birleşmeye katılabileceği yönündedir.

Tebliğ ile de öğretilerdeki çoğunluk görüş doğrultusunda bir düzenleme getirilmiştir. Tebliğ’in 14. maddesinde, sermaye kaybı ve borca batık durumda olan şirketlerin birleşmeye katılabilecekleri düzenlenmiştir. Bu düzenlemedeki sermaye kaybı teriminin hem sermayesinin yarısını hem de üçte ikisini kaybeden şirketleri de kapsar şekilde kullanıldığı

⁸⁴ Çonkar, s. 220; Coşğun-Yıldırım, s. 245-246.

⁸⁵ İpekeli-Kayalı, Ferna, Türk Ticaret Kanunu’na Göre Birleşmeler, İstanbul 2014, 122-123.

⁸⁶ Manavgat [Kırca/Şehirli-Çelik], s. 580; Türk, Sermaye Kaybı, s. 100; Can, s. 27; Karaman-Coşğun, s. 225; Coşğun-Yıldırım, s. 248-249.

söylenilecektir⁸⁷. Maddenin Tebliğ’in “Ortak ve Son Hükümler” başlığını taşıyan Dördüncü Bölümünde düzenlenmiş olması da bu sonucu desteklemektedir.

d. Genel Kurulun Gerekli Tedbirlerden Birini Almaması

TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasına göre, genel kurulda sermayenin üçte biri ile yetinme (sermayenin azaltılması) veya sermayenin tamamlanmasına karar verilmediği takdirde şirket kendiliğinden sona erecektir.

Tebliğ’in 11. maddesinde de benzer bir düzenlemeye yer verilmiştir. Anılan düzenlemeye göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde genel kurulun, 7. maddede belirtilen tedbirlerden birine karar vermemesi halinde şirket kendiliğinden sona erecektir. Bu şekilde sona eren şirketin tasfiye işlemleri, Kanunun 536. ve devamı maddelerine göre yürütülecektir.

SONUÇ

1. “Türk Ticaret Kanunu’nun 376. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ”, anonim ve limited şirketler ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler bakımından TTK’nın 376. maddesi kapsamında sermayenin kaybı veya borca batık olma durumlarında uyulacak usul ve esasları düzenlemektedir. Çalışmamızda TTK’nın 376. maddesi ile bu Tebliğ’in sermaye ve kanunî yedek akçelerin karşılıksız kalmasına ilişkin düzenlemelerinin karşılaştırmalı bir incelemesi yapılmış, özellikle farklılık arz eden noktaların tespitine çalışılmıştır.

2. Tebliğ’de 2020 yılında yapılan değişiklikler ile 6. maddenin 1. fıkrasında sermaye ve kanunî yedek akçelerin kaybının tanımına yer verilmiştir. Kanaatimizce her ne kadar hesaplamada bir farklılık getirmeyeceği ifade edilmişse de Tebliğ’deki bu düzenleme tarzı isabetli olmamıştır. Halihazırda kayıp oranı, bilançodaki özkaynaklar kalemi ile sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı karşılaştırılarak hesaplanmaktadır. Tebliğ ile benimsenen tanımda özkaynak yerine zarar kavramı kullanılmıştır.

⁸⁷ Öğretide *Karaman-Coşgun*, Tebliğ’in 14. maddesinin 1. fıkrasında “Sermaye kaybı ve borca batık durumda olan bir şirket” ve 2. fıkrasında “sermayesi ve kanuni yedek akçeleri kaybolmuş” ifadelerine yer verilmesinin TTK’ya aykırı olduğunu kanaatimizce de haklı olarak işaret etmiştir. **Karaman-Coşgun**, s. 226.

Özellikle “zarar”ın ne olduğunun tespiti sorunlara yol açabilecektir. Dolayısıyla Tebliğ ile getirilen tanıma ilişkin düzenlemenin kaldırılmasının ya da değiştirilmesinin isabetli olacağı düşüncesindeyiz.

3. Tebliğ’in 5. maddenin 2. fıkrasında sermaye ve kanuni yedek akçelerin yarısının ve üçte ikisinin karşılıksız kalması hallerinde, farklı bir gündem ile toplantıya çağrılmış olsa dahi bu hususun genel kurulda görüşüleceği düzenlenmiştir. Bu anlamda gündeme bağlılık ilkesine bir istisna getirilmiştir. Her ne kadar bu istisnanın amacına uygun olduğu düşüncesinde olsak dahi, böyle bir istisnanın Tebliğ ile değil Kanun ile düzenlenmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

4. Sermaye ve kanuni yedek akçelerin yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması haline ilişkin olarak, Kanun’un 376. maddesinin 1. fıkrasından farklı şekilde Tebliğ’in 6. maddesinde, genel kurula sunulabilecek iyileştirici önlemler örnek verme yoluyla sayılmıştır. Bunlar; *sermayenin tamamlanması, sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerinin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi* gibi iyileştirici önlemlerdir. Kanun’un 376. maddesinin 1. fıkrasının gerekçesinde yer alan bu önlemler Tebliğ metnine geçirilmiştir. Buna ek olarak Tebliğ metninde sermayenin tamamlanmasının da iyileştirici tedbirler arasında sayıldığı görülmektedir.

5. Sermaye ve kanuni yedek akçelerin üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması haline ilişkin olarak genel kurulda alınabilecek kararlar bakımından Tebliğ’in 7 ilâ 11. maddelerinin TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasına göre farklılık arz ettiği görülmektedir. Kanun’da bu halde sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanması yönünde karar alınabileceği düzenlenmiştir. Tebliğ’de ise, Kanununun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre sermaye azaltımı yapılmasına, sermayenin tamamlanmasına, sermayenin artırılmasına karar verilebileceği düzenlenmiştir. Konuya ilişkin Tebliğ’de yer alan düzenlemeler bakımından ulaştığımız sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

5.1- Sermayenin azaltılması tedbirine ilişkin olarak Tebliğ’de isabetli değişiklikler yapılmıştır. Birincisi, Tebliğ’in 7. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, Kanununun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre sermaye azaltımı yapılmasına karar verilebileceği belirtilmiştir. İkincisi, sermayenin üçte biri ile yetinilmesine ibaresi madde metninden çıkarılmış ve Tebliğ’in 8.

maddesinin 1. fıkrasında, “*kalan sermaye ile yetinme*” ifadesine yer verilmiştir.

5.2- Sermayenin tamamlanması tedbirine ilişkin olarak Tebliğ’in 9. maddesinde sadece bilanço açıklarının pay sahipleri tarafından kapatılması ihtimali düzenlenmiştir. Kanun’un gerekçesinde tamamlama olarak ifade edilen, azaltılan sermaye kadar veya ondan fazla sermaye artırımı yapılması hususu ise Tebliğ’in “Sermayenin Artırılması” başlığını taşıyan 10. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde düzenlenmiştir. Tebliğ’de bu konunun, sermayenin tamamlanması olarak değil, sermayenin artırılması başlığı taşıyan maddede düzenlenmesinin isabetli olmadığı düşüncesindeyiz.

5.3- Tebliğ’in en çok tartışılan düzenlenmelerinden biri, Kanun’dan farklı olarak ve öğretilerdeki baskın görüşün aksine, sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması yoluna gidilmeden sermaye artırımına karar verilebilmesi imkânı öngörülmüş olmasıdır [Tebliğ 10/1-(b)]. Kanaatimizce üçte ikilik sermaye kaybı durumundan çıkabilmesi halinde şirketin sermaye artırımı yapması mümkün olmalıdır. Ancak böyle bir düzenlemenin Kanun’a aykırılık oluşturacak şekilde Tebliğ ile düzenlenmesi yerinde olmamıştır. Kanun’da sermaye artırımı yapılabileceğine ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmesinin ya da eleştiri konusu olan TTK’nın 376. maddesinin 2. fıkrasındaki düzenlemenin tamamen kaldırılmasının isabetli olacağı düşüncesindeyiz.

5.4- 2020 yılında Tebliğ’in 10. maddesinin 1. fıkrasına (c) bendi eklenmiştir. Bu düzenleme Sicil Müdürlüklerinin sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılmasında, sermayenin asgari sermaye sınırının altına düşmesine yol açan kararları tescilden imtina etmesi nedeniyle getirilmiştir. Ancak, Tebliğ 10/1-a kapsamında yapılacak azaltım neticesinde sermayenin asgari tutar altına inebilmesi mümkündür. Dolayısıyla açık bir şekilde düzenlenmesi bakımından bir sorun olmasa da esasen (c) bendine gerek bulunmadığı belirtilebilecektir.

5.5- 2020 yılında yapılan değişikliklerle Tebliğ’in 8/1, 10/1-(a), 10/1-(b) maddelerinde, “*sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özvarlık içerisinde korunması*” şartı getirmiştir. Her üç düzenlemede de öngörülen bu şart Kanun’a aykırı niteliktedir. Bu şart, iyileştirici tedbirlerin uygulanmasını zorlaştıracaktır. Kanun’a aykırı ve tedbirlerin uygulanmasını zorlaştıran Tebliğ’in 8/1, 10/1-(a), 10/1-(b) maddelerinde yer verilen bu düzenlemelerin kaldırılması gerektiği kanaatindeyiz.

6. Netice olarak, TTK'nın 376. maddesi ile Tebliğ hükümleri birlikte incelendiğinde bariz farklılıklar içeren düzenlemelere yer verildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu düzenleme şekli normlar hiyerarşine aykırıdır. Şayet Kanun düzenlemesi eksik, hatalı ya da ihtiyaçlara cevap vermiyorsa, bunların ikincil mevzuatla giderilmeye çalışılması yerine, Kanun değişikliği yapılması Hukuk Devleti ilkesinin asgari gerekliliklerinden biridir.

KAYNAKÇA

Aksu-Özkan, Raziye, “Anonim Şirkette Sermaye ve Kanuni Yedek Akçelerin Yarısının Kaybının Hukuki Sonuçları”, Legal Hukuk Dergisi, C. 19, S. 220, 2021, s. 1573-1606 (Sermayenin Yarısının Kaybı).

Aksu-Özkan, Raziye, “Anonim Şirkette Sermaye Kaybının Tespit Edilmesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 70 (3), 2021, s. 721-759 [Aksu-Özkan, Sermaye Kaybının Tespit Edilmesi].

Arslanlı, Halil, Anonim Şirketler, Umumi Hükümler, C. I, 3. Bası, İstanbul 1960.

Aydın, Alihan, “Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığa İlişkin Düzenlenmesine (TK m. 376) Eleştirel Bir Bakış”, İÜHFM, C. 70, S. 2, İstanbul 2012, s. 101-114.

Ayoğlu, Tolga, “TTK m. 376 F. 1 ve 2 Hükümlerine İlişkin Düşünceler”, LHD, C. 15, S. 172, 2017, s. 1581-1603.

Bahtiyar, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, 17. Bası, İstanbul 2024.

Balak, Ahmet Can, “Anonim Şirketlerde Sermaye Kaybı ve Borca Batık Olma Durumu”, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 10. Yılında Ticaret Kanunu Güncel Meseleleri Sempozyumu, 12-13 Mayıs 2022, Bildiriler Kitabı, Ankara 2023, s. 149-158.

Can, Mustafa Erdem, “Anonim Şirkette Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkinin Kaybının Hukuki Sonuçları”, ERÜHFD, C. XIII, S. 1, 2018, s. 1-36.

Cebe, Sinan M., Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulması ve İyileştirme Önlemleri, İstanbul 2024.

Toraman-Çolgar, Emek, “TTK m. 376/2 Hükümü Kapsamında Sermaye Kaybı Olan Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı Yapılması”, Ticaret Hukukunda Genç Yaklaşımlar (Ed. Emek Toraman Çolgar/Abdurrahman Kayıklık), Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No. 10 (15 Ekim 2020), İstanbul 2021, s. 1-45.

Çonkar, Halil M., “TTK 376 Tebliğinde 2020 Yılında Yapılan Değişikliklerin Getirdikleri”, Ord. Prof. Dr. Şevket Memedali Bilgişin’in Anısına Armağan, s. 191-222.

Domaniç, Hayri, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. II, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, İstanbul 1988.

Eriş, Gönen, Gerekçeli – Açıklamalı – İçtihatlı 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. II, Ankara 2013.

İpek-Kayalı, Ferna, Türk Ticaret Kanunu’na Göre Birleşmeler, İstanbul 2014.

Kaderoğlu, Murat, Anonim Şirketlerin İnfisahı, İstanbul 2017.

Karaman-Coşgun, Özlem, “Anonim Şirketlerde Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Belirli Oranlarda Kaybı ve Borca Batıklık Hali, Alınması Gereken Önlemler, Çözüm Önerileri”, Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu, İstanbul 2020, s. 179-236.

Kayar, İsmail, Anonim Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler, Konya 1997.

Kayar, İsmail, “Yeni TTK’ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları”, MÜHFD-HAD, C. 18, S. 2, 2012, s. 643-658. [Kayar, Sermaye Kaybı]

Kayar, İsmail, “Şirketlerde Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Bildirimi Yöneticilerin Bundan Doğan Sorumluluğu”, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 10. Yılında Ticaret Kanunu Güncel Meseleleri Sempozyumu, 12-13 Mayıs 2022, Bildiriler Kitabı, Ankara 2023, s. 229-250. [Kayar, Bildirim]

Kırca, İsmail/Manavgat, Çağlar/Şehirli Çelik, Feyzan Hayal, Anonim Şirketler Hukuku, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Ankara 2013.

Moroğlu, Erdoğan, Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, 4. Baskı, İstanbul 2018.

Öçal, Akar, “Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Sorunlar”, Ankara Ticaret Odası Dergisi, 1965, C. I, S. 6, s. 9-22.

Özkorkut, Korkut, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun (TTK) 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ” Hakkında Düşünceler”, Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan, İstanbul 2019, s. 975-993.

Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin, Ortaklıklar Hukuku, C. I, 14. Bası, İstanbul 2019.

Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin, Ortaklıklar Hukuku, C. II, 13. Bası, İstanbul 2017.

Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, 3. Baskı, Ankara 2018. [Pulaşlı, I]

Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, 3. Baskı, Ankara 2018. [Pulaşlı, II]

Soykan, İsmail Cem, Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımı, İstanbul 2019.

Tekinalp, Ünal, “Sermayenin Yarısının Karşılıksız Kalması Halinde Yönetim Kurulunun ve Denetçilerin Görevi”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. 2, S. 2, 1955, s. 279-283.

Teoman, Ömer, “Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Eden Anonim Ortaklıklarda TTK m. 324 Denetimi”, Tüm Makalelerim (1971-2001), C. I-II, 2. Bası, İstanbul 2012, s. 973-981.

Turan, Gökçen, “Ticaret Bakanlığı’nın TTK 376 Hükmünün Uygulama Esaslarına İlişkin Tebliğinin Üçte İki Sermaye Kaybı Halinde Doğrudan Sermaye Artırımı Yapılabilesine İmkân Tanıyan Hükümleri Üzerine Düşünceler”, TFM 2020, S.6 (1), s. 142-153.

Türk, Ahmet, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Ankara 1999.

Türk, Ahmet, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Getirdiği Değişiklik ve Yeniliklerle Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Sonuçları”, DEÜHFD, C. 17, S. 2, 2015, s. 63-112. [Türk, Sermaye Kaybı]

Türk, Ahmet, “*Bilanço Açığını Gidermek İçin Yapılan Esas Sermaye İndirimi*”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, 1988, S. 19, s. 145-176. [Türk, Sermaye İndirimi]

Zengin, İbrahim Çağrı, Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar, İstanbul 2020.